

BANCA ȚARANEASCA

SOCIETATE ANONIMA

BUCUREȘTI — Str. Academiei No. 2 — BUCUREȘTI

CAPITAL SOCIAL LEI 60.000.000

Prima emisiune Lei 30.000.000 deplin vărsați

— oo —

Deschideri de conturi curente.
Depuneri spre fructificare.
Scont.
Ordine de bursă.
Plăți și încasări.
Tot felul de operațiuni de bancă.
Participațiuni și finanțări.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„GENERALA“

Societate Română de Asigurări Generale : CAPITAL SOCIAL DEPLIN VĂRSAT LEI 5.000.000

Fonduri de garanții la finele anului 1918 Lei 49.815.395.67 Daune plătite dela înflințarea Societății Lei 104.904.735.27
Daune plătite în 1918 „ 5.322.519.09 Asigur. as./vieții în vigoare la finele an. 1918 „ 69.501.548.67

Sediul : BUCUREȘTI, Piața Universității (În dosul statutelor lui Mihai Viteazul)

Reprezentanța Generală : București, Str. Smârdan No. 4.

AGENȚII ÎN TOATE ORAȘELE DIN TARĂ

Asigurări contra daunelor de :

INCENDIU, GRINDINA ȘI TRANSPORT
(Fluvial, maritim și terestru)

ASIGURĂRI ÎN RAMURILE :

Viața : Asigurări după combinațiunile cele mai avantajoase ; asigurări cu bonificări de 3% asupra tuturor primelor plătite, etc. etc.

Accidente : Asigurări individuale cu și fără restituirea primelor. Asigurări de răspundere civilă față de terți pentru întreprinderile industriale și proprietari de automobile. Stricăciuni de obiecte, proprietatea altora. — Asigurări contra stricăciunilor accidentale ale automobilelor și autocamioanelor, cu încluderea furtului, incendiului și exploziei lor. — Asigurări contra furtului la mobile, case de bani, mărfuri, etc.

Prospecte și orice lămuriri la cerere.

„DACIA-ROMANA“

SOCIETATE GENERALA DE ASIGURARE IN BUCUREȘTI
INTEMEIATA LA 1871

Capital de acțiuni	Lei 15.000.000,— deplin vărsat
Rezerve	„ 59.720.000,—
Daune plătite dela înflințarea Societății	„ 282.673.097,—
Daune plătite în anul 1918.	„ 6.346.929,—

„Dacia-România“ este Societatea cea mai veche și mai puternică din țară, trecutul ei, însemnatele sale capitaluri și persoanele cari o conduc, dau asiguraților cele mai depline garanții pentru asigurări cât de mari în ramurile: **Incendiu, Grindină, Transporturi, Viața, accidente, Furturi prin spargere** și anume: în condițiunile cele mai prielnice pentru asigurați.

Increderea deosebită de care, cu drept cuvânt, se poate bucura Societatea „Dacia-România“ și pe viitor, este învederată atât prin capitalul de 1.487.809.327 lei ce i-a fost încredințat la asigurare în 1918, cât și prin despăgubirile de peste 282 milioane ce ea plătit până acum.

Asigurarea este reală numai dacă se întemeiază pe garanții morale și materiale depline și bine dovedite.

De altfel, zicătoarea populară: «asigurat la Dacia», datorită bunului simț al publicului, arată, fericindu-l pe omul prevăzător care a știut a se adăposti de orice pagubă ce i-ar putea pricinui ceasul rău.

Lămuriri se dau îndată, la cerere, în București, la sediul Societății, Strada Wilson 3, sau la agenția ei principală din Str. Stavropoleos 10; iar în județe la agențiile ei din toate orașele.

„SCHIEB“

FABRICA DE MAȘINI S. P. A.

SIBIU — STRADA SĂRII, No. 37

Atelier pentru edificări de mori, motoare și mașini de treerat.

Turnătorie de clopote, fier și metal după
modele proprie și străine.

Deposit special de articole tehnice.
Instalațiuni industriale și atelier pentru
reparări de mașini

Telegrame: SCHIEBAG—SIBIU

Din cauza dificultăților tehnice, care ne constrâng la urcarea din nou a prețului abonamentului, suspendăm apariția revistei până la toamnă, când sperăm să reapară în alte condițiuni mai ușurătoare.

Materia de pe lunile de vară se va adăoga treptat la primele numere.

REDACTIA

REPRODUCEREA OPRITA.

Solidarizare profesională

Vremea noastră vânzolită de lupta violentă a dreptului la viață a lămurit unanim nevoia organizării colective a categoriilor sociale angajate în această luptă. Până să ajungem la echilibrarea intereselor protivnice, pe care, în sfera ideală, o întrezărește viziunea umanitaristă, cuvântul de ordine, impunător, e solidarizarea profesională. Puterea sociabilității creiază în jurul nostru organisme colective a căror acțiune singură mai poate astăzi să garanteze triumful individului. Problema se pune deci vital și brut. Categoriile creatoare de bunuri general omenești, materiale și morale, își valorifică solidar dreptul la existență. În lumea largă și la noi, frământătorii materiei au înțeles cei dintâi binefacerea solidarității. Biruințele acțiunii lor pun, prin contrast, într'o stare inferioară pe muncitorii intelectuali. Speșă clasic dezinteresată, frământătorii gândului și ai visului întârzie încă în mizera dezagregare a părăsirii de sine, sub amenințarea nimicitoare a viitorului. Societatea de până ieri i-a crescut, cu o nedemnă milă oficială, în sugestia inadaptabilității lor. Gustându-și în mâhnire iluziile de născuți-dezarmați, scriitorii se vor trezi poate, în societatea de mâine, singuratici, părăsiți și de prisos într'o lume de triumf al insului prin colectivitatea categoriei sale sociale.

Temerile întemeiate pe însăși actualitatea dureroasă, au făcut să se nască proiecte de bresle intelectuale asemănătoare breslelor muncitorești. Dacă sindicalizarea profesională este arma egal întrebuițată în marele războiu social de azi, nu e niciun cuvânt ca muncitorii intelectuali să nu se folosească la rândul lor de această armă.

Lăsăm naivilor sarcina de a demonstra, superfluu, utilitatea nobilă și imponderabilă a cugetării și a reveriei. Oricare ar fi alcătuirea cea nouă a lumii, spiritul nu va dispărea. El va continua să trăiască măcar tot atât cât materia, s'o stăpânească și să-i imprime formele desăvârșitoare ale viziunii lui divine. Și în această trudă a perfectibilității, în această ridicare neîntreuptă spre tipurile, care ating cerul cu creștelele lor, ale imaginației, titanii și profeții vor rămâne mereu cugetătorii și poeții. Ei sânt în lume rugurile de foc prin care vorbește spiritul și apariția lor va ridica de-asupra secolelor, în lumina artei, acel zăcământ sacru care doarme inexpressiv în fundul ființei omenești. Popoarele și societățile lipsite de această categorie de elită ar fi popoare și societăți oarbe. Ele nu se pot concepe.

In perspectiva ideilor nouă, scriitorii apar deci ca o categorie întregitoare a societății, supusă aceluiași legi de organizare și de luptă. Ei sânt factori producători îndreptățiți să trăiască din produsul creației proprii. Dacă munca singură trebuie să justifice existența, scriitorii, ei cei dintâiu trebuiesc susținuți de munca lor. Un sindicat profesional are la temelie lui acest principiu. Ideea acestui sindicat, în țara noastră, va părea poate revoluționară. Și este intenționat revoluționară în sens comercial. Sindicatul are de scop negocierea pe cont propriu a operei de artă. In aceasta stă revoluționarismul său.

Literatura noastră a suferit și suferă încă de patronaj.

Patronajul ei e de două feluri: politic și editorial.

Patronajul politic se trage din ideea degenerată a mecenatismului clasic și medieval. E însă la mijloc o mare deosebire. Patricianul îngăduia pe poet la ospățul lui din iubire pentru ritmul majestos al odei. Un vers frumos și scânteietor cucerea libertatea sclavului care l-a făcut. Poetul era vates și mâna care ieșea albă din faldul togei de nobil îi întindea, ca unui inspirat de zei, cununa de lauri. Seniorul medieval găzduia în castelul fastuos pe trubadur și era fericit să-și lege sufletul în cadențele de baladă ale isprăvilor cavaleriești. Protecționismul acelor vremuri pornia din iubirea pioasă pentru vântecul vorbelor, pentru artă. Mecenatele modern e un om politic, un șef de partid, o excelență ministerială. El are un ziar la care îi trebuie polemiști. El acordă ocrotire scriitorilor, — ce mărinimos a fost ocrotit un Eminescu! — în măsura în care aceștia se pun în slujba ambițiilor lui. Am ajuns astfel să avem poeți de partid cum avem oratori și electori de partid. Scriitorii sânt sateliții politicianilor și statul, — adică guvernele în succesiune, — își face onoarea de a milui odată pe an, la 1 April, cu rămășițele bugetului pe ocrotiții respectivi. Constrânși la oficiul de făuritori ai gloriilor politice de-o zi, oamenii de litere își irosesc energia creatoare în polemici redacționale comandate și își căciulesc demnitatea pentru o mizerabilă bucătică de pâine.

Patronajul editorial e deopotrivă de binecuvântat. Cine cunoaște raportul dintre scriitor și editorul analfabet va găsi că termenul de exploatare brut e un dulce eufemism pentru acesta din urmă. In ordine materială, produsele literaturii românești au dat autorilor un câmp de morminte, revoltător de timpurii, iar celor câțiva precupeți de poezie — milioane.

Față de această stare moștenită dela un regim ce trebuie să moară, silnică și înjositoare, precum și față de noul spirit de organizare profesională a deosebitelor categorii sociale, scriitorilor nu le rămâne decât să ia o atitudine hotărâtă, strângându-se în breaslă. Nu într'o S. S. R. oarecare cu scop de a cerși la ușa ministerelor, de a se afirma prin baluri mascate și tripouri, de-a încuraja cu ajutoare nesăbuite trândăvia și orgoliul de cafenea al câtorva tineri de talent și fără căpătâiu, de-a suflă oxigen în autoritatea iluzorie a vreunui președinte fără orizont. Ci într'un organism viu, solidar și activ prin care opera de artă, odată creată, să se negocieze onest în folosul creatorilor ei, un organism colectiv în care fiecare membru să fie o energie conștientă cu parte la răspundere și la beneficiu. Dacă literatura, prin natura ei este pentru scriitor o chemare, ea trebuie să fie prin directă negociere o profesie, cel puțin ca oricare altă profesie.

Intre Tisa și Nistru se vor deschide mâine la lumină zeci de mii de ochi ce vor căuta lacomi paginile hrănitore ale cărților. Aria culturală a acestei țări va fi în curând destul de întinsă ca să îngăduie scriitorului pâinea reală, omească, răsplăță a visurilor sale de idealitate.

Sindicatul care trebuie cu necesitate logică să se alcătuiască, năzuiește la în-

ființarea editurii scriitoricești, suprimând dintre dânsul și public mijlocirea parazită a negustorilor de literatură. El va statornici membrilor săi un rost social lămurit și independent. Prin aceasta se va suprima totdeodată și patronajul politic, redându-se omului de litere demnitatea și libertatea de gândire, pe care nu le are în situația actuală de satelit al aștrilor convenționali.

Scriitorii noștri dezagregați astăzi, jigniți în mândria lor și umiliți în viața lor de ocrotirea exploatare a patronilor de amândouă spețele, jurișându-și visurile prin mijlocul unei societăți care s'a deprins să-i căineze ironic pentru lipsa lor de meserie, vor ajunge, în scurt timp, prin ei înșiși, prin cuvântul lor răspicat sincer și liber, o forță iubită și respectată de mulțime, respectată și temută de calculații mecenaji.

Ii îmbiem, frățește, să cugete la proiectul acestui sindicat profesional, idee pe care d. T. Arghezi a aruncat-o la vreme în dezorientarea haotică a zilelor acestora.

Nichifor Crainic.

Inimă

De ce ți-ai îndârjit bătaia,
Neobosite săpător,
Acum când vreau să 'nchid văpaia
Vieții 'n somn întremător ?

E liniște, e întunecime,
Dorm toate, numai tu, sobol,
Fără să vezi, în adâncime,
Isbești setos de-a face gol...

Aud în pieptul meu ciocanul
Răsunător ca 'ntr'un sicriu,
Și spăimântat mi-ascult tiranul, —
Și-ași vrea să dorm, că e târziu!

O, inimă nechibzuită
Ce ciocănești ca un gropar
Intr'o cavernă prăbușită
Lovește rogu-te, mai rar!

Din pântecel mamei încă
N'ai stat o clipă din bătut!
Obida ta fărma o stâncă!
Dar un ulcior, dogit, de lut ?

Să 'ți fie binecuvântate
Neostenitele puteri!
Mai bate, inima mea, bate,
Am noi speranțe, noi dureri !

In tot ce-am făptuit vr'odată,
In tot ce-am stăpânit, visat,
De tine, inimă curată,
Am fost cu grije îndreptat.

Și ce-ar fi gândurile mele,
Djn fruntea 'mi neagră de-ar sbura
Intins, ca vulturi, pân' la stele,
Fără povața dulce-a ta ?

Ce datorii, ce ispășire,
Ce judecăți și remușcări
Și 'ncarcă sarcina din fire,
Și 'ți dă ritmatele mișcări ?

Când ochii se lipesc în gene,
Când mușchii molcom se destind,
Când și plămâni, plini de lene,
Iși mișcă foalele — ațipind,

Tu, numai, schimnică ciudată,
Intr'o căldură de cuptor,
Trudești în ocna 'ntunecată
Mereu, mereu ! neschimbător !

Lucrează, ciocăne 'nainte
Minerule predestinat,
Și din amestecul din minte
Alege aurul curat !

V. Demetrius

„Asociația fetelor creștine din toata lumea“

Această asociație s'a întemeiat nu prea de mult în Anglia, s'a ramificat curând în toate țările cu limbă și cu înrăurire engleză și a ajuns — după ce a ocolit lumea — și la noi în București. *The World's Young Women's Christian Association* este azi o largă înfrățire în Iisus Christos a mii și sute de mii de femei tinere din toate continentele.

Am înaintea mea o broșură de câteva pagini în care se arată care este ținta și ce-a lucrat până acum această asociație („*Its aims & Work*“). Broșura constată că astăzi condițiile de viață ale femeii din toată lumea s'au schimbat considerabil față de ceea ce erau cu un secol mai înainte. „Viața profesională s'a deschis largă înaintea femeilor și progresul educației feminine a chemat la studii un mare număr de femei. Inlesnirile crescânde de călătorie au dat indemn multor fete să-și caute norocul în țări străine și cu fiecare șir de ani ele se găsesc în medii nouă, departe de căminul propriu și de prieteni... Toate aceste schimbări... aduc primejdii și nevoi cari mai înainte erau necunoscute.“

Pe această bază de realitate și de necesitate, Asociația și-a clădit existența și a coprins cu repeziciune toată lumea civilizată. Cu toate că metodele de lucru variază după locuri și după împrejurări, Asociația are un scop precis și împătrit și anume să facă să înflorească viața tinerelor femei, din punct de vedere: spiritual, social, intelectual și fizic. Pentru atingerea acestei ținte patru-laterale, Asociația lucrează stăruitor și ridică, an cu an, în lumea întreagă, cămine, școli, biblioteci, grădini, institute de asistență și tot ce i se pare nimerit, pentru instruirea, sfătuirea și ocrotirea studentelor, funcționarelor și muncitoarelor din țările de propagandă.

Există și o tovarășie analoagă a studenților creștini din toată lumea, pe care însă, o cunosc mai puțin fiindcă până acum, asupra ei, nu mi-au venit în mână lămuriri scrise. Am auzit, însă, pe un student creștin, de fel din Olanda, membru al acestei asociații. Lucrurile pe cari le spunea — într'o conferință mo-

destă — despre asociațiunea lui erau deosebit de ziditoare și de frumoase.

Opera spirituală, Asociația tinerilor femei o pune în frunte (but first of all is placed the spiritual work). Această operă însemnează efortul religios. „Asociațiunea îndreptează chemarea ei către orice femeie care urmează Domnului Iisus Christos, ca să ajute pe surorile ei, în țara proprie și în țări streine“.

Așa dar, o solidaritate creștină, o forță generoasă și multiplă, pentru mai multă lumină evanghelică, în inima femeii de pretutindeni! În numele Mântuitorului și cu mijloacele duhovnicești pe care El le-a lăsat Apostolilor, tinerile femei de azi și în deosebi cele anglo-saxone își propun să renoveze viața acestei bătrâne societăți și să sporească mult scăzutul nostru capital sufletesc.

Și-au ajuns aceste nevinovate propagandiste, cu râvna și cu munca lor, până în țara noastră! Au sosit și între noi Români, ca să ne aducă aminte că sântem creștini și să caute, în cenușa conștiințelor, licura unui foc pravoslavnic poate slins cu desăvârșire.

Ar fi o crimă din partea noastră dacă am sta cu brațele în sân și am râde de bietele fete sau le-am jeli pentru nai-vitatea lor. Deocamdată, în România românească viața religioasă e în eclipsă. Ce va fi mai târziu, e altă socoteală. Deci trebuie să le spunem, cu sinceritate, dragălașelor noastre mosafire; Vreți să evanghelizați pe fetele noastre; sântem, mai mult decât se poate spune, bucu-roși! Dar mai întâi, dați-ne Biblia, pe temeiul sfânt al căreia voiți să începeți opera voastră de evanghelizare!

Iată prima și capitala cestiune, pe care trebuie s'o punem, înainte, acestor binecuvântate trimise ale Spiritului. Toate neamurile și toate limbile cari se află azi pe reale căi de propășire au Biblia lor! *Noi Români nu avem până azi o Biblie românească, egală în temei și în cinste științifică cu Bibliile popoarelor culturale!*

Orice versiune românească a Vechiului ori a noului Testament ți-ar cădea în mână, ți se dovedește, de la prima cercetare, atât de inexactă, de confuză și

de barbară, în cât îți tae orice nădejde că vei mai ajunge vreodată să înțelegi, în limba ta, ce au voit să zică David, Solomon și ceilalți. În deosebi, acea edițiune oficială a celor două testamente, care s'a tipărit în anii din urmă. e un monument de obscurantism!

Ce fac și ce pot să facă aceia dintre noi cari n'au avut puțința să învețe o limbă oarecare culturală, și deci nu pot să astâmpere, la fântână streină, setea lor evanghelică? Li plâng din toată inima!

Pentru ei, cuvântul dumnezeesc — atât cât pot să-l privească în traduceri românești — va fi deapururi soare hărțuit de nouri și de ceață.

Ce vor face propagandistele noastre americane și engleze, în această societate românească presupusă creștină, care nu are până azi Biblia în românește? Pe ce vor întemeia ele îndemnul, lecțiile și toată clădirea proiectată? Dacă se vor servi de biblia franceză ori engleză, se vor servi pentru cei ce știu francezește și englezește. Dar atunci care ne

este folosul? Vai! vom avea un sport mai mult, sportul biblic!

Imi închipuesc că zeloasele copile n'au venit să ne procopsească cu un sport nou, ci să îmbunătățească și să purifice sufletul tineretului nostru feminin, mai ales din stratul mijlociu. Imi închipuesc că munca lor se va întinde, ca și în alte țări și continente, asupra lumii studențești, asupra fabricilor, asupra atelierelor..., și că va scăpa de sterilitatea prezisă de Evanghelie semințelor căzute în mărăcini.

Dacă reprezentanții în România ai societății Y. W. C. A. (Young Women's Christian Association) vor avea norocul să înțeleagă că opera lor trebuie să înceapă cu traducerea în românește a Bibliei, întreprinderea lor poate să fie de mare folos neamului românesc. Dacă, însă, se vor mulțumi cu evanghelizarea celor ce știu francezește și englezește, atunci... „mărăcinii vor crește și vor înăbuși...” sămânța cea zadarnic sămănată.

G. Galaction.

In grădina Ghetsemani

*Iisus lupta cu Soarta și nu primea Paharul.
Căzut pe brânci în iarbă se împotriva într'una...
Curgeau sudori de sânge pe chipu-i alb ca varul
Și-amarnica-i strigare stârnia în slăvi furtuna.*

*O mână ne'ndurată ținând grozava cupă
Se cobora 'mbiindu-l și i-o ducea la gură
Și-o sete uriașă sta sufletul să-i rupă
Dar nu voia s'atingă infama băutură...*

*În apa ei verzue jucau sterlici de miere
Și sub veninul rânțed simția că e dulcează,
Dar fălcile 'nceleștându-și cu ultima-i putere
Bătându-se cu moartea uitase de viață*

*De-asupra fără tihnă se frământau maslinii
Păreau că vor să fugă din loc, să nu'l mai vadă...
Treceau bătăi de aripă prin vraștea grădinii
Și uliii de seară dau roate după pradă.*

V. Voiculescu.

E NOAPTE ȘI PLOUĂ...

*E noapte și plouă... Pe cerul aquatic
Trec nouri de sają... Și'n liniștea sură,
Pe strada pustie doar vântul noptatic,
Ce vine din sumbre meleaguri de ură,
Dă svonuri de bocet jilavelor ramuri
Și bate 'n răstimpuri cu spaimă în geamuri...*

*Adesea cu lungi tremurări, ca de frică,
Un șuer de paznic tăcerea strătae,
Iar fulgere repezi tăria despică
Și mușcă văzduhul cu dinți de văpae...*

*Departa... departa... în noaptea cernită
Se tîngue o pasăre verde pe'un ram...*

Ce face acum oare blonda iubită?

*O văd par'că, tristă, pe gânduri, la geam...
Și'n vreme ce vântul mereu se'ntețește
Iar ploaea o sură poveste destrămă,
Cu ochii în lacrimi afară privește
Și inima 'i bate de dor și de teamă...*

Al. Terziman

Balada iubirei mele

*Eu mi-am făcut din draga mea amantă
— Iluminând'o toată de-al meu vis —
Cărarea mea de flori
Pe valea plumburiului abis
Și aripa ce mă ducea prin nori
Spre zarea ceelantă...*

*Eu mi-am făcut din sufletu-i pe care
Imi aplecasem inima de crini
Și fruntea mea de spini,
Beția cunoscută doar de zei
Ce n'are fărmi și nu cunoaște zare
In tot vârtejul frumuseței ei.*

*Dar cum veneam pe drumul roz odată,
Pe drumul roz, din inima-mi rășfrânt
Sub pasul ei cel sfânt,
Amanta mi-o zării cu sânii goi
In șanțurile mucedede, culcată
Intreagă în noroi...*

*Și'ncremenit acolo, pe'nserate
Săpai mormântul cel mai trist,
Pe care ca o floare azi perzist
Invăluind cu-amarul meu partum
Iubirea'n fund cu pleapele lăsate,
Sub soarele din drum...*

George Gregorian.

Mama Safta îngropată de vie...

Ion al lui Din spuse despre Ion' al lui Geonete, niște vorbe cari ne țintuiră pe toți să ascultăm :

Asta ? Asta e naiba gol. E în stare să îngroape om de viu, cum a 'ngropat de vie pe mama Safta.

— Ce-a făcut ? A 'ngropat-o de vie ? ! întrebară câțiva mirați.

— Da, a îngropat-o de vie.

Rămăserăm toți mirați. Fiecare știam că mama Safta eră moartă de vreo patru-cinci ani, dar în ce fel și cum murise, nu știam nimeni.

— Pe mama Safta, Ioane ?

— Ei, minunea Năibi !... Pe mama Safta.

— Și unde a 'ngropat-o ?

— La cimitir.

Mirarea noastră acum eră și mai mare. Mama Safta o știam toți. Fusese o mătușă bețivă, care după ce-i murise întâiul bărbat : Dumitru Saftii, adică Dumitru Ștefan se căsătorise de al doilea, așa bătrână cum eră, cu Dragne Panait, un uncheaș bețiv și ăla, de i se dusesese vestea.

Știam toți că mama Safta își găsisese în măritișul acesta omul de pereche potrivită, cu care se 'nbătă zilnic și cu care se bătea tot zilnic ; mai știam toți că murise de patru-cinci ani, dar nu că fusese îngropată de vie.

— Mă Ioane, a 'ngropat-o în groapă, ori vrei să ne legi de gard și glumești ?

— Ce Dumnezeu—răspunse Ion—credeți că vă minț ?... Uite Ion e aci... întrebați-l pe el să vă spuie.

Ion, ajuns acum în vârstă ca de 16 ani, dar rămas tot mărunțel, ca unul de 12 ani, privind la noi cu dinții rânjind și zâmbind, începù să ne spuie.

— Am îngropat-o, dar eram mic atunci.

— Știm noi că erai mic atunci, diavole ciut, dar spune-ne cum ai făcut tu lucrul ăsta grozavu ?...

— Nu l-am făcut numai eu. Am fost patru inși !..

Isprava lui se adevereà din spusa asta și mirarea ne crescù și mai mare. El urmă :

— Ea se îmbătase în ziua aia cu tata Dragne, la cârciuma Miții.

Cum veniseră acasă, cum se luaseră și la bătae, ca după obicei.

După ce tata Dragne a bătut-o bine și

a lăsat-o cocoloș după ușă, el s'a trântit jos pe pătură — că ei n'aveau paturi, ci țineau așternutul jos — și l-a luat somnul.

Mama Safta, când și-a venit în fire puțin, a văzut lângă ea tăgărța cu mălai. Mai eră ca o ferdelă. A huțupit-o cum a putut — i-am ajutat și eu — și a plecat cu ea la cârciumă să-i mai dea băutură. Cârciumăreasa i-a mai dat și ea a venit acasă și mai beată.

Cum a intrat în casă, a pus ochii pe tata Dragne, care sforăia tot așa de tare, cum se hărăie căinii prin gard.

Șezù și ea jos la capul lui și începù să se jelească de Dumitrică al ei.

Când eră beată aveà obiceiul să-l jelească.

Eu eram p'atunci de 12 ani impliniți, fiindcă tot îmi spuneà tata : „Nu te mai dau la școală băete, că ai implinit 12 ani. Dacă n'ai învățai tu până acuși, cât ai fost vițel, dar de aici înainte, când ajungi junc !“ Și mă duceam întotdeauna pe la ei... Că dacă veneau beți, numai eu mă nevoiam cu mâncarea lor și eu le mâncam toate bucățile din oală sau din crațiță. Tata Dragne „puf !“ incolo, beat, cum face curcanu ; Mama Safta „âac !“ în partea ailaltă, aproape că nici nu mai nemereau cu bucăturile la gură. Nici nu știa ce fac. Eu însă mâncam de făceam burta să trosnesc puricele pe ea.

Mama Safta ținea la mine.

Tata Dragne : tot așa ; pentru că și eu le făceam focu în sobă, le aduceam apă dela fântână, le încălziam mâncarea, le rupeam găteje și le aprindeam seara găzoiu.

Când eră în sărbătorile astea ale Crăciunului, eu le frigeam carne de purcel, mai mult pentru mine, decât pentru ei.

Eram dar în casa lor mai mult decât într'a tatii.

Dimineața cum mă sculam, o luam pe după casa noastră și drept la ei mă oprimam. Gardul despre noi il arseseră și ei și mama, așa că părea casa noastră cu a lor, amândouă, într'o singură curte.

În ziua aia, când am îngropat-o, ea stă la capul lui tata Dragne, bleagă, proastă și beată, de abia putea să mai pronunțe vorbele și ziceà :

— „A...âc... Dumitrică ! aoleo... âac !... Omu' meu, bărbatu meu... âac !... Cum

muriși tu âac!... și mă lăsași pe mâna hoțului ăsta?... âac!...

Tata Dragne n'avea însă habar de jetele și de ocările ei și storăia, de parcă mârâiau câini, când se ceartă prin gard.

Mama Safta dondăneă mereu :

— „Aoleo... âac!... Dumitrică! soțioara mea dintâi!... âac!... Mă lăsași pe mâna hoțului ăsta... âac!... că-i dau un pumn acuși!“

Și ce-i veni ei, că și dete poc cu pumnul în nasul lui tata Dragne.

Tata Dragne înălță sprâncenile, dar nu deschise ochii, smârci din nas și din muștați, pufui ca ariciul, mișcă capul și iar se puse să horcăe nainte!... Nu se putu deșteptă de pumnul mamei Safta.

Ea iar începă :

— „Ă âc!... ăsta mă bate Dumitrică!... âac... ăsta m'a pus la cale Dumitrică, de imi vândui pământu dela tata, âac!... în loc să-l las copiilor... și l-a băut el tot... el! âac!... bea-l-ar șerpil și coscăile!...“

Ă âc!... și-acuși mă bate, uite!... Dar... âac!... să-i dau și eu!“

Și trase alt pumn în cap.

Tata Dragne se opri din horcăit, făcū „ai?“ plescăni din gură, mestică niște bale, inghiți și... horcăni nainte.

Eu stam în colțul sobei pe scăuneci, și râdeam de ei.

Mama Safta socoti pe semne că o să bată și ea strașnic pe tata Dragne, adormit, că iar :

— „Ă âc!... Și Radu nostru Dumitrică mă gonește!... Și Tudora noastră Dumitrică mă gonește!... âac... zice că pentru hoț, am vândut pământul... hoțu să-mi puie capu!“

Da hoțu m'a pus la esle... ăsta uite... âac!... Na pământ, na!... âac!“

Și poc cu o sticlă goală, drept în rădăcina nasului lui Tata Dragne.

Sticla eră d'alea negrele și groasă.

Acum tata Dragne făcū „Ă â!... ce e fa!?“ Deschise un ochi roșu, deschise apoi și pe cellalt, duse mâna la nas, din rădăcina căruia ieșise sânge și se sculă în capul oaselor. Se uită prost în toate părțile, dar nu zise nimic. Mama Safta, în loc să tacă, că el nici n'ar fi priceput că ea l-a bătut adormit, începă iar :

— „Ă âc!... Uite așa hoțule, uite așa... Ă âc!... să te bat și eu pă tine!“

— „Adică tu mă loviși fa? o n'trebă el.“

— „Ă âc!... eu mă, eu!... ă âc... eu...“

— „Așaa!... Puff!... păi stăi hodoroago să te potolesc eu!“

Și se propti în mâini, se sculă cu mare casnă, se rezemă de perete și o luă de păr și ncepă s'o moțae.

Ea: „Ă âc!... mă bați, mă, ă âc!...“

El puse ochii pe mine și 'mi zise :

— „Caută taică cuțitul și-l adu s'o'tai“. Cuțitu eră în firida sobii, dar eu nu vrusei. El o hățână, și amândoi moi, se mozo-leau acolo, de parcă se jucau.

— „Adu taică cuțitu, să tai bețiva! Imi zise el iar.“

— „Ă âc!... ă âc!... adu-l maică, adu-l, că vreau să intre hoțu în ocnă!... Numai vreau să trăesc... ă âc!...“

Eu nu vrusei nici acum, dar el o lăsă de păr, și plecă să-l ia el, căci îl văzuse în firida sobei.

Eu îl luai atunci și o rupsei la fuga pe ușă, cu cuțitu la mine. Vream să spui mami să sară s'o scape; dar și mama și tata plecaseră la secere — nu eră acasă decât frați-meu Niculai cu Anica lui nea Din și cu Lina lui Leu.

— Unde fuseși mă? mă n'trebă frati-meu.

— La tata Dragne și la mama Safta... îi lăsai bătându-se...“

— Lasă-i să se bată... ai să ne jucăm. Și intrai și eu în joacă.

Cât o mai fi bătut tata Dragne pe mama Safta, nu știu, că peste un ceas, ne pomenirăm cu ea la noi.

— „Ă âc... unde e mă-ta, maică?“

— „E dusă la secere cu tata“.

Ea eră tot beată. Se uită la noi și începă :

— „Ă âc... maică! Nu mai vreau să trăesc!... ă âc... aideți voi de mă ngropați la cimitir... ă âc... că vă plătește măicuța, câte un franc de om...“

Eu nu vream. Mă gândiam că de-o muri ea, n'o să mai am dela cine să mănânc bucăți.

Anica însă îi zise :

— „Ne dai bani de nichel?“

— „Ă âc, numai gologani de nichel, vă dă măicuța!“

— „Păi ni-i dai de acuși?“

— „Ă âc!... uite vi-i dau acuși... ă âc... veniți încoă!...“

Și întinserăm toți mâinile.

Ea desnodă cu mare casnă gologanii dintr'o cârpă murdară, și cu deștele încârligate, abia ne numără la fiecare câte zece gologani.

— „Ă âc!... mergem maică la cimitir... ă âc... imi săpați groapa și trageți pământ peste mine!“

In cârpă îi mai rămăseseră gologani.
— „Păi ăștia de ce-i mai păstrezi? — o 'ntrebă Lina Leului—dă-ni-i tot nouă...“

— „Ă âc... măicuțele, îmi trebuie pentru dincolo, să plătesc... ă âc... vama! îi leg la deșt...“

— „Și mergem la cimitir? — „A âc... mergem“.

Eu căutai o sapă. Lina lui Leu găsi alta. Anica se duse și fură d'acasă dela ei—că tața Rada, mă-sa, eră acasă — fură casmaua. Frati-meu Neculae luă târnăcopul. Plecarăm câte patru, cu sculele la spinare și cu mama Safta după noi, drept la cimitir. Ea mergea cocoșată, urâtă și cu scurteica neagră, băgată pe mâneci—ziceă că vrea să fie îngropată cu ea.

Pe șosea nu eră nimeni să ne vază.

Trecurăm podul și o așteptărăm la poarta cimitirului.

Sosi și ea, și își alese locul la umbra unor lilieci.

— „Ă âc!... aici maică!...“

Și ne apucarăm noi să-i săpăm groapa, unii cu sapele, Ana cu casmaua și frati-meu cu târnăcopul.

Pământul însă eră tare ca fierul, că nu plouase de vreo lună și mai bine.

Munceam noi de ne curgeau nădușelile, iar mama Safta, ghimuită pe vine, așteptă lângă noi și jeleă pe Dumitrică al ei: „Ă âc... uite Dumitrică... las pe hoțu de Dagne, ă âc... și viu la tine!“

Făcurăm noi groapa până o adâncirăm de treceă de genuchile mele.

Anica, care eră și mai mare între noi, eră și cea mai deșteaptă:

— „Ia ascultă mamă Saftă—zise ca—ne-ai plătit puțin!... Pământul e tare ca fieru!... Numai putem să săpăm!... Dacă ne mai dai și gologanii ăilalți, ne mai căznim; dacă nu, uite, culcă-te și'n asta.“

— „Ă âc!... ăștia sunt gologanii pentru vamă, măicuțele... Nu vi-i dau; dar voi mai săpați...“

Eu ași fi vrut să mai săpăm, dar Anica se'ncredință și ne șopti:

— „E hoată mă!... Păstrează banii să-i bea p'acolo... Las să vie cărciumarii d'acolo, să-i facă ei groapa de pe plac.“

Apoi îi spuse Lina Leului:

— „Am ostenit mamă Safta, nu mai vrem“.

Și șezû jos. Șezurăm și noi.

Mama Safta se târi de-abușelea, se uită în groapă și ne spuse:

— „Ă âc!... e mică, mă!...“

— „Păi de, lasă că ai loc — îi spuse

Anica—ia culcă-te în ea și ghemuește-te să vezi, n'ai loc?“

Mama Safta intră în groapă și se'ntinse în ea cu fața în sus. Dar dacă întindea picioarele, îi rămâneau afară; iar dacă le băgă înăuntru, îi rămânea afară capul. Noi croisem groapa scurtă.

— „A âc!... n'am loc, maică!...“

— „Ai, ai—zise Lina Leului—cocoloșește-te aci.“

— „Fă, n'are loc — zisei eu.“

— „Dă-o dracului mă—imi șopti Anica că are!—Cocoloșește-te mamă Saftă cum ăi putea, că te'ngropăm noi și așa!“

— „Ă âc... uite maică, uite!...“

Și 'ncepurăm noi să-i punem pământ pe pantofi și pe picioare, că ea se'nbrăcase cu hainele de moarte.

Țărâna eră uscată și pământul cel mai mărunțit, eră d'asupra bolovanilor.

Puserăm noi pământ până la gât.

Capul îi eră cam afară din groapă.

— „Ă âc!... inveliți-mă maică bine, să nu mă scobească câinii!...“

— „N'ai grijă ă âc!...“ făcû Lina.

Văzurăm însă că pământ aveam puțin.

Începurăm să-i punem împrejurul capului bolovanii cei mai mari, și-i potrivirăm așa ca un fel de boltă d'asupra obrazilor.

— „Făi Lino, nu avem pământ destul!... șoptii eu.“

— „Taci prostule—mă ghiontui Anica, — vrei să mai muncești iar?...“

Tăcui și-i puneam bolovănași, câte unul câte unul d'asupra capului...“

— „Ă âc!... văz lumină mă, văz lumină!...“

— „Ei, vezi pe Cornea!... ă âc!... o îngână Lina.“

— „Mori acolo și taci! îi strigă Anica“

— „Păi ă âc!... văz lumină!... mai zise ea.“

Anica smulse niște stufuri de crăițe de pe un mormânt, le asvârli pe bolovanii de peste capu-i și ne făcû semn s'o rupem toți de fugă și s'o lăsăm.

Așa și făcurăm. Toți o pornirăm în fugă, cu sculele la spinare și ne oprirăm tocmai acasă.

— „Să nu spunem, mă!... zise Lina Leului!“

— „Să nu spunem!“

Ne înnumărarăm iar gologanii și apoi ne dădurăm iar la joacă.

.....
Seara a venit mama și tata dela șecere.

Eu povătuiseam pe frati-meu Niculae să nu spuie.

Dar el, când mestecă mama mămăliga, iar tata aprindea o țigare, el începui:

— „Noi mămică, am îngropat azi pe mama Safta...”

— „Ce-ați făcut, mă? il întrebă tata.

— „Am îngropat pe mama Safta, răsunse el cu capul în jos.

— „Ce mă?! zise tata mirat — ați îngropat voi pe mama Safta?... Ce vorbă e asta?...”

— „Păi dacă ne-a plătit câte un franc!... uite banii!... și eu povestii tatii toată isprava.

— „Aului, împelițatii dracului!... și puse mâna la gură. Mama uitase să mai mestece și mămăliga.

— „Și este acolo ea acum?

— „Este acolo!

— „Aide afurisiților, aide la nea Din... să vedem ce-o mai fi de făcut...”

Și pornirăm la nea Din.

El eră la masă.

— „Nene— începui tata — scoală și hai la cimitir, că dracii mei, cu drăcoica ta și cu a lui Leu, au îngropat de vie pe mama Safta...”

— „Ce mă, ce?

— „Hai, hai... uite, a 'ngropat de vie pe mama Safta... Ea s'a 'nbătat, s'a bătut cu tata Dragne, ș'a plătit copiiiilor s'o 'ngroape și ei au îngropat-o!...”

— „Așă ai făcut, fa?!... se resti el pe Anica.

Ea nu răspunse.

— „Spune afurisit-o, că te omor!

— „Ea ne-a pus!...”

— „Aului!—și se plesni și el cu palmele peste ochi. Ce om mai păți neicutule și cu beleaua asta!... Hai, hai afurisiților, hai de ne arăteți unde ați îngropat-o!”

Pornirăm cu toții pe fuga.

Tața Rada și mama, merseră și ele.

Pe drum eră întuneric.

Intrarăm cu toții în cimitir și Anica arătă mormanul de pământ, ce eră tot cum îl lăsaserăm.

Ingenuche tata cu nea Din și-i traseră pământul de pe ochi — și ascultară.

— „Sufă mă! zise tata.

— „Doarme!... zise și nea Din.

— „E vie!... Bodaproste, zise iar tata.

— „Da cum dracu mă, trăește?... Are nouă suflete ca pisica?...” Și se 'nchină.

Dădură laoparte și pământul cel'alt de pe corp și o apucară unul de o mână și altul de alta și o săltară în sus:

— „Hei, mamă Safto... scoală...”

— „Ă âc!... ce mă Dragne?

— „Ă âc!... fiți-ar Dragne al dracului... Păi cu Dragne ești tu aici?... Știi unde ești?

— „Ă âc!... Nu sunt în casa mea?

— „Ești în casa ta!... Prăpădito!... Te 'ntorci dela Rai!... Ești la cimitir, unde ai pus copiii să te 'ngroape de vie!... Să ne bagi pe toți în nevoie!...”

— „A âc!... dacă mă bate hoțu... la ce să mai trăesc? ââc!...”

— „Să mori, să faci ce poștești, da nu să ne bagi pe noi în belea...”

Hai, hai să te ducem acasă... că se vede c'a pierdut moartea catastifu, de nu te ia mai repede.

— „Ă âc!... m'a bătut hoțu!... și mă bate mereu!...”

O luară de mâini și pornirăm cu ea acasă.

O duse tata și cu nea Din, până o băgară pe ușa casei.

Noi credeam c'am scăpat cu atât; când mă pomenii inhățat de tata de păr și lovit cu pumni în spinare, de-mi luase sufletul. Auzii și pe Anica răcnind în partea cealaltă: o judecă și pe ea nea Din.

Ne lăsară din bătae.

— Bine că s'a 'ntâmplat numai așa — spunea mama.

Noi am adormit suspinând, da nici gologanii mami Safti nu i-am mai dat. Nici ea însă nu ni i-a cerut.

Apoi iar m'am dus p'acolo, și după vre-o câtă-va vreme, a murit, săraca...

Astfel povesti Ion al lui Geonete. Ne miram toți de isprava asta, iar el spunea:

— Să 'ntrebați și pe Anica lui nea Din, să vă spuie și ea, să vedeți că e tocmai așa.

I. C. Vissarion

Acuarela.

Stai singură'n grădină și dormitezi la soare,
 În jurul tău copacii se scutură de floare,
 Miresme curg în aer din fragede petale
 Și parfumează visul închipuirii tale.

Pe păr îți pun caișii o pânză de lumină,
 Ușor mătasa moale a genelor se'mbină
 Și peste globi așterne un văl de umbră fir
 Ca o dantelă neagră pe fața unui crin.

În fața ta sub sălcii o lebădă se scaldă,
 În mii de valuri blonde ea taie apa caldă
 Și trece peste nuferi cu-aripela deschise,
 Ca vaga nostalgie prin lumea ta de vise.

Tăcerea ce plutește în jurul tău te-apasă,
 Tristeța 'și trece mâna pe fața ta frumoasă,
 Și gândurile toate se pierd în lungu-aleii,
 Ca scama ce o lasă în toamnă funigiei.

Încet te fură somnul cu mâinile în poală,
 Culcată pe un umăr stă fruntea ta ovală,
 Și de suflarea caldă a gurii se îmbată,
 Un fluture ce pare că doarme pe-o mușcată.

Eugen Todie.

Și tot m'așteaptă...

Stau lângă vatră triști și gânditori:
 Bunicul, tata, mama și o soră;
 Afară vântul învârtește'n horă
 Foi moarte de maslini și sicomori...

Și, trist, al amintirii mele fir
 Se toarce'n gândul lor și plânsu'i cearcă,
 Mă văd prin negura de gânduri par'că
 Și sbuciumași pe geam se uită'n șir!

Stau gânditori și'n dorul lor pustiu
 Vorbesc pe rând de mine în oftate:
 Că-s năzdrăvan, că prea'ntârziu, că poate
 Mi-oi fi uitat că trebuie să viu.

Și tot m'așteaptă triști și gânditori:
 Bunicul, tata, mama și o soră,
 Pe când afară vântu 'nvârte 'n horă
 Foi moarte de maslini și sicomori...

P. Papazissu

Toma necredinciosul

De-aș fi fost de față, Doamne, când, pe rană,
 I-ai chemat să-și pună degetul de-arândul
 Și-ai lăsat ca mâna lor cea grosolană
 Să-și atingă semnul, iarăș sângerându-l,

Tremurând de milă că sporesc 'nainte
 Chinul unor biete răni nevindecate
 Innălfam spre tine buzele 'nsetate
 Și-aș fi pus pe semne gura mea fierbinte.

V. Voiculescu

AMINTIRI DIN ȘCOALĂ

Conu Ghiță

Conu Ghiță... Profesorul nostru de științe... Conu Ghiță!... Nici un elev nu-i spune: domnule profesor, ori: domnule Urziceanu... Poate s'ar fi supărat dacă l'am fi numit astfel!

Parcă-l văd în redingota neagră, lustruită, mai lungă de genunchi, purtând o cravată lată ce-i acoperea cămașa de nu se zărea ochiu. Avea gura infundată în cap și bărbia ascuțită, eșită mult în afară ca la babele știrbe. Ochii străluciau îngropați adânc sub fruntea zbârcită ca o smochină. Când vorbea, șuera cuvintele.

Nu era om rău Conu Ghiță, deși uneori avea și el „părțile lui”. Ținea mult să fii atent la explicații. Și, atât la chimie cât și la fizică, îi plăcea mult: proba practică. Odată la geologie i-am umplut catedra de *chetraie* — cum le numea el, moldovenește. Nu s'a supărat: un ceas ne-a explicat era și structura fiecărei pietre...

Odată, înaintea unui Crăciun, ajunsesem cu lecția la: fabricația lumânărilor. Toți adusesem de acasă: unii lumânări mari, alții de cele scurte birjerești, alții lumânările subtiri de său...

Până să vie Conu Ghiță, am aprins lumânările și-am început să cântăm ca la înmormântare.

— Să se facă unul mort, propune Patriche.

Și numai decât băetul popii din Țiganași, Botez Dumitru, se'ntinde — mort — cu fața în sus pe banca de lângă catedră. După ce-l acoperim c'o mantă, lipim lumânările aprinse de margina băncei, jur-împrejur, și'ncepem cântecele de mort. Tocmai la „veșnica pomenire” intră Conu Ghiță.

— Ce faceți voi, măi blastamaților?

Unul trage pe Botez de picioare: Scoală c'a venit Conu Ghiță!... Dar mortul: cum să se scoale?

Il ghiontește și Conu Ghiță: mortul: pace!... Până nu l'a descoperit și nu i-a auzit bine șuerându-i glasul, *mortul* nu s'a sculat.

Am răs noi, a răs și Conu Ghiță strigându-ne, după obicei: blastamaților...

Eră ultima lecție dinnaintea vacanței și ar fi fost păcat să ne pedepsească.

Odată însă m'a făcut Conu Ghiță să plâng o lună întreagă. N'o să uit cât 'oiu trăi. Ne mutașem cu școala din strada Baston în strada Muzelor, într'o hardughie mare în dosul spitalului Sf. Spiridon. Clasa noastră a treia era la al doilea rând; trebuia să urcăm vreo douăzeci și ceva de scări. Eră începutul lui Mai. În livadă pomii: spumă de floare. Prin ferestrele deschise năvălea soarele și mireazma primăverii. Parcă și'n inimile noastre creșteau flori... Ne simțeam veseli, ușori ca putul de pădăie, fericiți... Lecțiile ne zumzuiau pe la urechi ca niște albine... Nu prindeam o vorbă... Urmăream lumina jucăușă a soarelui, ori rochia verde a nucului tremurând la fereastă. Uneori dimineața câteo pasere gureșă fărâșă în auzul nostru o melodie... Atunci ne întorceam cu gândul spre satele de unde am plecat și... habar n'aveam de ce spune profesorul pe catedră.

Intr'o dimineață aduc la școală un ceasornic de buzunar. Eră stricat, dar avea o meteahnă: de câteori îl întorceam, în loc să meargă, cântă, zbârniă încet, ca o găză. Pe când Conu Ghiță explică nu știu ce, eu făceam târgul cu Patriche:

— Dacă-mi dai 4 lei, ți-l dau...

— Bani n'am... Îți dau patru gutăi și cin'zaci di nuci...

— Patru gutăi și-o sută...

— Patru și cin'zaci...

Și ceasornicul zuruia înădușit, supărător...

— Ia'n tu, blastamatule, tu... spune di ci esti vorba *amu*?

Mă scol. Imi Țiuiau urechile. Obrajii ardeau. Mă uit la dreapta, trag cu coada ochiului la stânga, aștept să-mi șoptească cineva dela spate... Nimic...

— Așa, blastamatule?... Bine mă băete, bine... Va să zică eu pentru păreți vorbesc aici? Bine măi băete, bine... Mi se pare că tu-ai îndrăgit clasa asta... Iacă-tă pi Mai ai: *unu*... O să ne'tâlnim și la anu aici... Și dacă ti-i face băet ditreabă te-oiu pune și *monitori*...

Parcă mă lovise cineva în cap, așa am

amețit. *Unu*, în *Mai*!... Legea lui Haret spune: cine are nota de *Mai* împreună cu cea din examen mai mică de patru, rămâne *direct* repetent!... Afară, în repaos, plâng eu, și plâng... plâng... Colegii încearcă să mă mângâie; eu plâng!...

Toată luna am plâns și m'am rugat de Conu Ghiță să mă asculte, să-mi îndrept nota...

— Nu, blastamatule, la anu...

În cele unsprezece zile câte ne-a dat pentru preparația examenului am cefit numai la obiectele lui Conu Ghiță. Știam materia ca apa. Dar cu cât s'apropia examenul, cu-atât tot ce'nvășasem sbură. Simțeam că nu știu nimic. Capul îmi eră gol, gol ca o tărăcuță curățită de sâmburi. Nu-mi aduceam aminte o lecție... Înaintea ochilor vedeam plutind acel *unu* gros și apăsat, iar cineva parcă îmi recita necontentit, în urechi legea lui Haret...

Degeaba mi-am pus cărțile sub cap și o bucată de pâine, — aducându-mi aminte de-un învățământ al mamei. A doua zi am mâncat pâinea... dar în cap tot nimic a rămas... Hotărât: trebuie să rămân repetent!...

În ziua de examen eră cald, soare mult de lunie... Mie îmi inghețase picioarele. Tremuram, ca o pasere când o prinzi. Necontentit făceam cruce cu limba și mă rugam lui Dumnezeu...

Conu Ghiță avea obiceiul să scoată câte opt până la zece la lecție.

Elevii se așezau în semi-cerc în fața catedrei.

— Ia spuneți voi, blastamaților, ați învățat ceavă, ori nu?

— Învățat, Coane Ghiță...

Eră a treia serie la lecție. Intreabă pe întâiul, întreabă pe-al doilea și ajunge la Ionescu Petru.

— Ia'n tu, Petruță, să-mi spui mă 'băete di l'a'nceput: Ai învățat ceava ori nu?

— Am învățat, abea îngână Ionescu Petru.

— Ia'n să-mi spui tu ci sânt acia nourii?

— Nourii... nourii... nourii sânt... nourii să formează din aburi... Aburii când trec printr'un strat de aer rece se transformă în nourii...

— Așa măi băete... bine... Da 'ploaia știi tu ci-i?

— Ploaia... ploaia îi când nourii trec

printr'un strat de aer cald... să transformă în ploaie...

— Așa măi băete... bine... Da 'fulgeru știi tu ci-i aceala?

— Când se ciocnesc doi nouri atunci se formează fulgeru...

— Da 'trăsnetu știi tu ci-i?

— Când fulgeru lovește într'un lucru oarecare, într'o casă, într'un copac, se cheamă trăsnetu...

— Așa măi băete, așa... Da 'ce să'ntâmplă când trăsnetul izbește o piatră?

— Când trăsnetul izbește o piatră să întâmplă că piatra să transformă în cremene...

— Știi tu la ce să întrebuințeze cremene, măi băete?

— Cremenea... cremenea se'ntrebuințeze... cremenea se'ntrebuințeze la...

Ionescu Petru tremură... Pe frunte i se prelinge sudoarea... Iși frământă mâinile...

— Cremenea... cremenea... Când fulgeru trăsnește-o piatră... se face cremene... Cremenea... cremenea se'ntrebuințeze...

— Nu știi măi băete, degeaba, n'ai învățat...

Zece de mâini cu două degete ridicate se'ndreaptă spre catedră. Conu Ghiță avea obiceiul să'ntrere și din bancă. Mă rugam: dă Doamne să mă'ntrere pe mine...

Conu Ghiță a colindat cu privirea și-rurile de bănci și s'a oprit la mine.

— Ia'n tu, blastamatule, ia'n să te văd ai învățat ceava?... Spune tu...

— Cremenea... cremenea se'ntrebuințeze pentru amnar, la scapat...

(Asta o știam de-acasă, de când furam dela tata din tejghea fitil și scaparam toată ziua).

— Brava mă 'băete, brava... văd c'ai învățat... Vezi *unu* 'ceala cum ț'o vârat mințili'n căp?... Iaca mai ai un zero pe lângă unu: ai *zăce*... Hai, amu fugi, fugi să nu ti mai văd pe-aici...

Nu știu cum nu m'am împiedicat de bănci până la ușă. Amețit de bucurie n'am mai nimerit, afară, scările... M'am dus de-a săniușul... Jos m'am pomenit cu pantalonii ferfeniță... Puteau să și cadă de pe mine... Eram scapat... Tre-cusem clasa...

D. Iov

Cronica.

Muzee.

Pentru Muzeul Moldovei

(Urmare)

În această triplă semnificare a muzeelor ca institute de cercetare și propagare a științelor, ca dovadă și ilustrație vie a unui trecut, în sfârșit, ca afirmare a unui prezent de conștiință și iubire pentru individualitatea etnică a unui popor, pe care o documentează și o înfățișează plastic, — nimic ca un Muzeu arheologic, istoric și etnografic nu este mai chemat ca, dintru început, să răspundă acestei întreite cerinți în ce privește Moldova. Dacă existența oricărei alte instituții similare de orice fel se justifică și e de dorit, prin necesitățile științifice și culturale ale vremii noastre, care înregistrează din fericire și la noi așa de frumoase progrese, pe tărâmul științelor naturii, de pildă — un muzeu central al Moldovei mari, arheologic, istoric și etnografic, este o necesitate științifică și cultural-politică, asupra căreia nu îndeajuns se poate atrage atenția celor în drept. Este legitimitatea de mult datorită și care nu mai poate întârzia, pe deoparte a străvechiului trecut al țării pe de alta a strălucitei sale istorii, asemenea cu a celor mai de frunte provincii din orice țară a lumii, bogată în fapte și bogată în oameni, a căror pomenire, pentru ce și prin ce a rămas dela dânșii, nu se face încă nicăeri într'un loc, în sfârșit a vieții ei populare, asemenea cu a celorlalte provincii surori și totuși altfel, în tot cuprinsul ei întregit de astăzi.

În adevăr căreia dintre provinciile altor țări cu destine mai bune îi stă în urmă Moldova, prin vechimea așezărilor de populație cu o așa de întinsă și excepțional de înfloritoare viață inițială, Moldova Petrenilor, a Cucutenilor și Schipenițului, a atâtor alte așezări dealungul tuturor văilor ei, Moldova unei destul de frumoase epoci de bronz, cari împreună suplinesc așa bine sărăcia în urme romane, stăpânirea Romei lăsând-o mai mult în afară? Dacă trecem peste epoca barbară ce va fi cunoscută mai târziu, cărei țări îi rămâne în urmă Moldova vieții istorice, dela întemeierea și până la rășluirea ei, de aici și până la întrunirea ei iarăș într'un trup, pe care, fericită soartă, avurăm norocul să o vedem? Fără a încerca măcar aici imnul de laudă al Moldovei veacurilor trecute, care dintre provinciile vechii Dacii, toate așa de bogat înzestrate de natură, a putut să întrunească laolaltă, dealungul vremurilor, mai multă strălucire politică și să fie totdeodată centrul unei înfloriri culturale mai alese, care, pe deasupra tuturor răstrieștelor, să facă de timpuriu, dincolo cu mult de hotarele ei, gloria numelui românesc: dela marii cronicari ai veacului al XVII-lea și până la pleiada de bărbați iluștrii ai veacului trecut, supt imperiul călăuzitor al ideilor și faptelor cărora trăim până în ziua de astăzi?

Și acum, când inițiativa particulară e încă așa de departe de a juca la noi rolul pe care îl are

în Apus, pentru îngrijirea cultului acestor fapte și a unor asemenea eroi, unde mai bine decât într'un muzeu al Moldovei ar putea să-și afle locul atâtea dintre rămășițele și amintirile lor, astăzi risipite și neștiute? În același Apus pe care trebuie să-l avem pururea de exemplu, nu pentru a-l copia urât, ci pentru a ne orienta cuminte după dânsul, ca unul ce a trecut pe unde avem noi de mers, nu e personalitate mai de frunte care să nu-și aibă muzeul sau galeria sa: Muzeul Dante și Galeria Michel Angelo la Florența, Muzele Goethe și Schiller la Weimar, Muzeul Thorwaldsen la Copenhaga etc. etc. Decât muzele Aman dela București și Craiova și bojdeuca lui Creangă la Iași, mai mult ultima decât cele dintâi, prin ce s'a manifestat la noi cultul pentru marii dispăruți? Unde aiurea totuși decât numai în cărți și, de atâtea ori, așa de ușor, se vorbește de aceia de al căror nume e legat avântul sufletului românesc spre întruparea unui ideal de viață liberă și de lumină în lumea culturii umane? Dar în cărți sunt cuprinși atâtea, de când e lumea și cât e ea de largă. Unde sunt însă relicviile de pe urma vieții lor, viață, dintre noi și nu de mult răsărită, ca să ne acopere numele cu pulberea de diamant a geniului lor? Muzeul Moldovei ar avea să cuprindă astfel supt acoperișul său la loc de cinste și ceia ce s'ar mai putea strânge de pe urma atâtor marii fii ai ei, în contemplarea și meditarea operei și relicviilor lor să crească generațiile viitoare, cari, numai cu asemenea îndrumări vor fi din ce în ce mai bune.

Arheologic și istoric, muzeul Moldovei ar avea să cuprindă deasemenea o cât mai completă secție etnografică, potrivit caracterului așa de interesant și variat etnografic al acestei provincii, între toate celelalte, dela munți și până la mare, din Bucovina și până în pragul Bărăganului, dela izvoarele Prutului și până la limanul Nistrului. Numai cine a străbătut mai pe'ndelete unele sau altele din aceste locuri, de o frumusețe specifică incomparabilă, își poate da seamă de interesanta deosebire între felul de viață cu toate ale ei, al locuitorilor vastului ei cuprins: dela Huțului Bucovinei și Secuii versantului apusean al Carpaților Moldovei, și până la coloniile nemțești, franțuzești și bulgărești ale Sudului Basarabiei, dela falnicii gospodari și mândrele fiice ale muntelui și văilor și până la molcomii moldoveni ai văilor Prutului și Nistrului. Secțiunea etnografică a muzeului Moldovei ar cuprinde astfel în mic întreaga provincie cu felul ei de gospodărie și de port, obiceiuri și toate celelalte rosturi de viață. În care școală se învață astăzi, sau gândim să se învețe în viitor, aceste lucruri?

+

Dar se va întreba poate cineva: Cum se va putea realiza un asemenea muzeu al Moldovei dintr'odată, din nimic, când până astăzi, se știe, în Iași, unde ar fi să se întemeieze, nu se află nici un început de asemenea muzeu, afară de obiectele adunate fără alegere înaintea de rășboiu de decedatul inginer Hălăceanu și decât

lăzile cu antichități dela Cucuteni, provenite din săpăturile învățatului german Hubert Schmidt și aflate la Universitate? Puținele antichități de aceeași proveniență, dar rezultate din cercetări mai vechi, aflate la Muzeul de Istorie naturală el însuși aproape de a se desființa prin desinteresarea totală în care a fost lăsat să „ființeze“ (a adus-o la cunoștință însăși directorul său, d. prof. Borcea), nu contează; Pinacoteca Școlii de Belle Arte are alt rost, pe care trebuie să și-l păstreze și pentru care trebuie să fie ajutată în chip efectiv.

Lucrurile nu stau tocmai așa.

Sunt acum aproape 12 ani împliniți de când cu ocazia uneia din excursiunile fraților Bucovineni la Iași, în Aprilie 1908, excursiuni cari au fost de un așa de mare bine, cum numai astăzi putem înțelege, s'a alcătuit în sălile Pinacotecii din Iași, din inițiativa și cu silințele de tot felul ale d-lui N. Iorga, o întreagă expoziție istorică menită, pe lângă ce oferea Iașul vechii Moldove iubitorilor săi oaspeți, să-le fie încă un prilej mai mult de cunoaștere a strălucitului ei trecut, pe această cale mai deosebit decât din orice publicație sau conferință, care se pune deoparte sau se uită, calea lucrurilor văzute. De sigur că li se va fi întipărit trainic în minte atunci noilor veniți, horbotele Tréi Erarhilor, sau siluetele Cetățuiei și Galatei, ca și întreg aspectul de Florență cu zeci de biserici, cum li va fi apărut Iașul în perspectivă incomparabilă, fără exagerare, unică, de pe dealul Răpedei, de deasupra Schitului Tarătă și a viilor și grădilor Socolei.

Student pe atunci, am bătut și eu cuie și am scris etichete de explicare la această expoziție, care mi-a fost astfel cea dintâi școală muzeografică până la altele. Stiu astfel bine ce era acolo și mi-am consemnat aproape toate ce s'au expus într'un carnet pe care-l păstrez și acum, scriind și o dare de seamă într'o revistă ce-o întemeiasem puțin mai înainte împreună cu un prieten, botezând-o cu bun gând tineresc, inspirat de noul suflu de viață ce-și făcuse loc de câțiva ani și se accentua tot mai temeinic, „*Frația Românească*“. Pe lângă multe lucruri cari priviau istoria altor ținuturi românești, pentru întâia oară, cred, erau adunate în chip metodic pentru a fi trecute lesne în revistă de oricine, atâtea lucruri vechi și mai nouă privitoare la trecutul istoric și cultural al Moldovei, dela atâtea acte și hârtii originale și în copii, domnești, boierești și mânăstirești, la unele fiind în interesant conținutul, la altele pecetea, iscălitura, scrierea artistică, etc., până la cele mai variate tipărituri și obiecte fel de fel, vechi ștampe etc.; peste tot fotografii, din Bucovina mai ales, pentru familiarizarea celor din țară, și o întreagă colecție de desene istorice ale pictorului Stoica debutant atunci nu de multă vreme, împodobeau din loc în loc spațiile goale între o serie de lucruri și alta, așezate după vechime și unele după colecționari. Expoziția a avut un succes neobicit.

În adevăr pentru întâia oară harnici colecționari, păstrători pioși ai atâtor amintiri de familie, aduceau la un loc și expuneau tot ce adunaseră și păstrau cu sfințenie de mulți ani: d. G. Sion dela Târgul-Ocna cu multe lucruri de seamă; d. Teodor Burada, neobositul cercetător cu rarele sale calendare vechi și atâtea lucruri de interes etnografic; d. D. Greceanu cu por-

tretele sale de domni și actele familiei Rosetti-Roznoveanu; d-na Bogdan cu mobilele și diferitele obiecte foaste a lui Mihail Kogălniceanu. între cari o frumoasă icoană foastă a Marandei Kogălniceanu; d. A. C. Cuza cu atâtea lucruri deosebit de valoroase ale Domnitorului Cuza, diploma sa de bacalaureat, actele de alegere în Moldova și Muntenia, numirea ca comandant al oștrei Moldovei etc. etc. Multe lucruri au expus tot atunci Principesa Moruzi, Dr. Sepălici-Adriș, d-na Holban ș. a., lucruri cari toate, pe lângă materialul adus de d. Iorga, reprezentând stocul istoric fundamental, înfățișau o icoană așa de plastică dacă nu completă a evoluției istorice și culturale a Moldovei între celelalte țări românești. Splendid material care face pe fiecare să-și scrie înfiorat în minte și în suflet istoria țării sale, în apropierea căruia cel învățat ca și cel neînvățat se poate convinge că lumea în care trăiește e mai veche decât e pornit uneori să creadă, și că temeiurile ei sunt așezate pe fapte pe toată munca și virtutea trecută, fără de care nimic drept și adevărat nu se realizează.

Muzeul Moldovei dară nu ar avea să se facă din nimic. Intemeiat dintru început cu cele de trebuință secțiilor sale, într'un local bun și încăpător, selecționându-se tot ce ar fi de valoare din ceace a adunat inginerul Hălăceanu în situația de a căpăta încă dela început dublete din lucrurile dela Cucuteni aflate la Universitatea din Iași, precum și din toate lucrurile preistorice moldovene la Muzeul Național de Antichități din București, în relativ scurtă vreme muzeul ar ajunge centrul atenției patriotice a tuturor colecționarilor amatori și a păstrătorilor de relievi de familie, ca o instituție de c. l. mai mare folos pentru cultura națională, căreia să-i incredințeze lucrurile lor. Unii dintre aceștia sunt gata oricând să dăruască muzeului din lucrurile lor — aceștia sunt dd. G. Sion din Târgul-Ocna și Paul Gore din Chișinău. Sprijinit de Stat, județ și comună, ca și de toate județele provinciei întregite, cu mijloacele necesare. — așa cum s'ar cuveni pentru oricare din muzeele orășenești, regionale și centrale, — mână în mână cu toate muzeele similare și cu direcția muzeului național din București, muzeul Moldovei ar putea ajunge cu vremea centrala regională a Institutului de săpături și cercetări arheologice din București, proiect alcătuit de d. V. Parvan, și care mai curând sau mai târziu va trebui să ia ființă, totdeodată el ar fi centrala regională firească a Comisiunii Monumentale istorice și a Muzeului de Artă națională. Muzeul Moldovei și ar extinde astfel câmpul de lucru organizând săpături, fiind el centrul comorilor de artă religioasă a Moldovei unite ca și al acelora de etnografie și artă națională. O bibliotecă și o sală de conferință i-ar da puțința de lucru și propagandă și în masele mai mari, pentru cultul trecutului și respectul și iubirea rămășițelor lui. În jurul acestui centru științific activ s'ar grupa apoi firește o viitoare Societate de arheologie istorie și etnografie la care să participe și inițiativa și puterile particulare, răspândindu-se până în cele mai largi părți conștiința trecutului, singura care dă sens și îndrumare prezentului pe care s'ar învăța atunci să-l aprecieze oricine, nu în aceia ce are mai trecător și zădarnic, ci în aceia ce are mai frumos și mai bun și mai trainic.

Toate acestea sunt firește lucruri cari nu se

pot înfăptui dintr'o dată, dar spre cari trebuie să tindem neîncetat, conștient tenace, modern și apusean. Strict realizabile, lipsa lor face astăzi ca Moldova, cu tot ce a fost și cu tot ce are, să fie totuși mai puțin reprezentată printr'o astiel de instituție decât oricare alta din provinciile chiar numai ale vechiului regat. În adevăr, Craiova are un început de muzeu regional din cele mai făgăduitoare; întemeiat de d. prof. Ștefan Ciuceanu. Am avut onoarea și bucuria în cursul verei trecute, să-i ajut la orânduirea secției sale arheologice, care se prezintă în condiții vrednice de a fi apreciate de oricine. Un început de asemenea muzeu, județean, există și la Turnu-Severin, al d-lui prof. A. Bărcăcilă; un altul există și la Târgu-Jiu, Muzeele din Dobrogea întemeiate de muzeul de antichități din București, aproape distruse total de barbaria bulgară, în timpul războiului sunt pe cale de reconstituire. Singură Moldova nu are până astăzi nimic de acest fel, Excepție onorabilă fac singure muzeul Sucevei al d-lui V. Ciurea din Fălțiceni, bine și îngrijit orânduit, și muzeul mai mic, dar cu inimă și pricepere întruchipat, al părintelui V. Ursăcescu din județul Fălciu, muzeu care însă continuă să rămâie mai departe la Curteni, fără nici o atenție din partea județului, orașului și Episcopiei de Huși, care, se pare, nu au încă nici un fel de înțelegere pentru acest fel de lucruri. Să faci dela început un lucru e greu, dar să nu ajuți ceva început, este înfricător și de neînțeles. Acestea și altele asemenea muzee județene încă ar putea fi ajutate în toate chipurile de un muzeu al Moldovei. Muzeul arheologic de pe lângă Universitatea din Iași, înființat de d. O. Tafrali, profesor la aceea Universitate, este o creațiune universitară care deși, nu cunosc părerea întemeietorului cred că e merită să ființeze ca atare, reprezentând o altă latură, foarte însemnată, a culturii noastre științifice pe lângă Universitatea din Iași; este o altă chestiune dacă d-sa va reuși să facă din acest muzeu aceia ce-l arată numele pentru care, mai ales în legătură cu Moldova, ne îndoiim profund, sau muzeul va deveni mai curând un muzeu de artă bizantino-română, ceea ce încă ar fi foarte folositor. Dar aceasta nu ne privește aici.

Fără însă un asemenea muzeu arheologic, istoric și etnografic putem zice fără teamă de greșală că deocamdată Moldova nu există, căci o țară există cu adevărat numai atunci, când pe deasupra aportului ei material, ea trăiește în conștiința fiecăruia, cu întregul ei trecut și cu ce e mai de preț și mai caracteristic din prezentul ei, în conștiința marilor masse. Iar această conștiință trebuie s'o creeze pe lângă cartea care s'a scris și se va scrie despre ea, pe lângă școala care a învățat și învață a o prețui și iubi,—o instituție ca aceasta, panteon al trecutului și prezentului ei.

Iată rațiunea de azi a unui muzeu central al Moldovei unite. Potrivit însemnătății sale, acest muzeu nu va putea fi deocamdată decât o instituție de stat, care va coordona și va întehi inițiativa particulară, încă în fașă, care va întări sentimentul de pietate față de părinți și de strămoși, încă foarte puțin format. El va purcede la adunarea tuturor lucrurilor care e încă vremea să nu se risipească. Așa ne vom fi îndeplinit o veche datorie de la care până astăzi

ne-am abătut, căci a o ignora complet aparține semințiilor inferioare.

Încă o ultimă chestiune însemnată în ce privește crearea unui muzeu al Moldovei la Iași ar fi aceea a *locului* unde să se instaleze un asemenea muzeu.

Existau anul trecut două păreri în această privință: cea dântăi era ca muzeul să se așeze într'o construcție din nou clădită și atunci, în primul rând, punctul de vedere științific ar fi cel favorizat, având o instituție dela început orânduită după toate cerințele moderne de siguranța și confort științific. O a doua părere era aceea ca muzeul, odată creat să se instaleze în una din marile clădiri existente. Ba o știre de ziare îi dădea chiar o formă precisă, aceea că unul dintre guvernele trecute a avut un moment intenția de a preface palatul Creditului Urban din Iași, unde a fost palatul de reședință al M. S. Regelui în timpul războiului, într'un muzeu; acesta ar fi fost deci desinat să fie localul viitorului muzeu al Moldovei.

Gădesc că dacă nu e să se înzestreze deocamdată cu o clădire nouă, muzeul Moldovei ce ar avea să se înființeze, nu există o mai potrivită alegere pentru adăpostirea lui temporară, câteva zeci de ani, decât numitul palat al Creditului.

Vechiul palat al celui dintăi domnitor al României, Vodă Cuza, iar acum noua reședință a Regelui Ferdinand și Reginei Maria în timpul celei de a doua uniri! Nici un locaș altul din Iași nu ar fi mai potrivit să cuprindă supt acoperișul său atâtea monumente din trecutul țării și în care la loc de cinste ar fi să figureze atâtea lucruri și din trecutul ei cel mai apropiat. Loc de griji amare pe vremea refugiuului, de bucurii ca nici una alta, când soliile ținuturilor surori au început să vie pe rând ca să vestească unirea noastră mare, nici una dintre clădirile de mai vechi amintiri ale Iașului și Moldovei, n'ar fi mai potrivită pentru un muzeu ca acesta, unde fărâmițe și bucuriile ultimelor timpuri au fost pare-că menite să fie simbolul sbuciumatului nostru trecut.

Muzeul Moldovei nu este așa dar o nouă po-doabă, de care s'ar putea dispensa, sau pe care ar putea-o aștepta încă cea mai strălucită dintre vechile capitale ale României de astăzi. Muzeul Moldovei este o veche datorie de conștiință și recunoștință adausă eri numai, cu una nouă. A ne o face cel puțin deacum, e a binemerita dela cei ce vor veni după noi, în fața cărora vom sta la judecată cu toată datoria noastră de veacuri neimplinită, și nu cu gândul sau cu intenția noastră, care nu vor ști-o, ci cu fapta, pe care vor voi s'o vadă. E datoria pe care dacă nu și-au făcut'o înaintașii, noi nu vom putea răspunde cu nici una din pricinele pentru cari în bună parte cu drept, ei au putut fi păsuți. O nouă păsuire pe care am cere-o, ar însemna că voim să lăsăm să se spulbere în cele patru vânturi cenușa trecutului și sfintele lui amintiri.

Ioan Andrieșescu

Literatură

Colas Breugnon
de Romain Rolland

(Paris, Paul Ollendorf)

„Au-dessus de la mêlée“ atrăsese lui Romain Rolland criticile cele mai aspre ale concetățenilor săi. Afară de câțiva «dэфайтиști», destul de puțin numeroși în Franța, la începutul războiului punctul lui de vedere nu-l aprobau de cât dușmanii sau neutrii cari simpatizau cu dușmanii. În articolele publicate ceva mai târziu și strânse azi în volumul intitulat „Les precurseurs“ R. Rolland păstra aceiași atitudine, nobilă poate, dar amestecând, într'un chip ciudat și pentru mulți neînțeles, victima și pe agresor. Un mic număr de prietini vechi au continuat să-i acorde aceiași dragoste admirativă ca mai înainte (și în privința aceasta, corespondența dintre el și Verhaeren publicată de ziarul Vorwärts în vara lui 1918 este caracteristică) cei mai mulți, însă, se depărtaseră sufletește de autorul lui «Jean Christophe». Dar buna lui credință, sinceritatea desăvârșită, dragostea de cei ce suferă și spiritul de dreptate n'au fost de nimeni și nici un moment puse la îndoială.

Aceasta era situația lui Romain Rolland la începutarea războiului. Puțin în urmă apare *Colas Breugnon*.

Prefața ne spune că această carte, imprimată dar nepublicată la izbucnirea războiului, a trebuit să aștește încetarea măcelului general pentru ca să vadă lumina. Citind-o, pricepem de ce bucuria de a trăi a bătrânului Breugnon ar fi putut scandaliza în timpul grelor încercări prin care trecea Franța, când mii de trupuri tinere acopereau câmpiile ei. Inșă acum când pacea s'a încheiat, nimic nu putea fi mai bine venit.

Colas Breugnon nu e numai unul din cele mai frumoase romane publicate în timpul nostru: el este, mai ales, o faptă bună. Acest imn al omului către Viață și Natură ne umple inima de un bine făcător entuziasm. După toate cele îndurate de omenire, în cei cinci ani ai războiului mondial, avem nevoie de aer, de lumină, de soare, ca să ne curățim sufletul greu încărcat. Ca un vânt bînfăcător care suflă și limpezește atmosfera, acest roman restabilește echilibrul distrus în gândul și inima noastră. Indiferența pentru tot ce nu contribuia la câștigarea războiului dispăre și lumea familiară; copacii și cerul, și câmpul cu semănăturile, și râul, și păsările toate se arată din nou și 'și reiau locul în văzul și preocupările zilnice ale omului.

Peisajii ca și acțiunile eroilor romanului n'au nimic grandios. Viața lor, ca a tutulor muritorilor de rând e făcută din mici nimicuri. Dar e așa de bine să trăiești, să umpli cu activitate și senzații ceasurile lăsate de la D-zeu. să-ți dai ție și Naturii — «maica noastră hrănitoare» cum o numește France — spectacolul unui trup sănătos, satisfăcut în tendințele sale individuale și sociale, în cât acest lucru singur poate da preț scurtului timp cât trăim.

Și atunci pricepem pe cel lalt Romain Rolland pe autorul articolelor contra războiului. Dacă viața în sine este un lucru așa de fermecător, plinătatea sufletului celui care trăiește și luptă ca să trăiască o minune atât de mare, numai nebunii se pot hoără cu ușurință să o suprimă.

Orice credință care atentează la acest lucru sfânt este o crimă, iar ideile cari ar conduce la o micșorare a instinctului vital trebuie stărpite ca vătămatoare. Nu e de cât un războiu de purtat pe lume: contra celor cari dușnănesc viața.

De sigur Breugnon își dă seama de greutatea și de neplăcerile celui care trăiește. În lumea asta plăcută e și ciumă, sânt și războaie, și revolte, nobili corupți și egoiști, concetățeni meschini și proști, nevastă urâtă și cicălitoare: dar mai sânt și pașiști, soare și lumină, pomi înfloriți ori încărcați de roade. Glodie — nepoțica — Martine fiica, preferita lui —, cărți și «buna oboseală a muncii».

Suferința și necazul trec, iar mulțumirea rămâne singură și umple de parfumul ei îmbătător și ceasurile prezentului, și tot nedeslușitul viitorului. Nu e nimic care să îndulcească nenorocirea ca amintirea fericirii trecute, ar putea zice Breugnon, răsturnând un vers celebru al lui Dante.

Concepția aceasta despre om și viață nu e absolut nouă în Franța. Cu toată constrângerea creștinismului, ea s'a născut odată cu poporul din plinătatea simțurilor și inteligenței acestui neam iubit de zei. Nu credem că *Colas Breugnon* ar fi «un clasicism care vine» sau «spiritul secolului al douăzecelea în care intrăm acum», cum s'a spus de unii critici. Ni se pare mai curând cea mai proaspătă ramură, plină de sevă, de frunze și de flori, a unui copac ale cărui rădăcini pătrund adânc în pământul galic, și care poartă în coroana lui stufoasă les Fabliaux și pe poeții frondeuri și neerdincioși ai Evului Mediu Renașterea și pe Rabelais cel fecund și plin de miez, pe Voltaire, alți câți va dupe el, pe autorul lui Jérôme Coignard și acum în urmă, pe Romain Rolland.

Fiecare mlădiță nouă a adăogat ceva deosebit aspectului acestui bătrân copac. Preocupările, preferințele, cultura și experiența epocii, cum și geniul personal al celui care o reprezenta, scoteau în evidență o însușire sau alta a sufletului bogat al acestei rase. Acest suflet apărea astfel de multe ori grosolan, în literatura Evului Mediu; plin de o sănătate proaspătă, de o extrem de bogată viață a simțurilor și de o energie care trebuia cu orice preț cheltuită în Rabelais; spiritual, fin, îngăduitor, spumând și scânteind ca șampania, înțelegând viața și petrecând la vederea acelei «comedii în o sută de acte felurite» cu La Fontaine; duios adânc pricepător al lunei, încrezător în om și în menirea lui, cu Romain Rolland.

Schițele de psihologie surprinzător de juste din Fabulele și povestirile lui La Fontaine, devenite desene nervoase și pline de spirit, bine conturate, dar cam uscate și cu slabă nuanță de caricatură la Voltaire, au ajuns în *Colas Breugnon* frescuri și tablouri de un desemn larg, armonios concepute, bogat colorate, mai aproape de preocupările noastre moderne, de înțelegerea și de simpatia noastră. Acțiunea se petrece în Bourgogne, la Clamecy, curând după moartea lui Henric al IV, «bunul rege Henric» și ține de la 2 Februarie până la Boboteaza anulului următor.

Câte nu se mai întâmplă în acest scurt timp! Un războiu, o ciumă, moartea „bătrânei“, arderea casei, o revoltă aproape comunistă. Eroul ne e arătat sub toate aspectele, în toate împrejurările, pentru ca nici o latură a sufletului lui să nu rămână obscură. Ajungem de-l cunoa-

stem ca și cum am fi trăit împreună. E un produs al aceluia sol uscat, foarte plăcut ca linie, delicat în culoare și formă, nici prea fertil, nici prea sărac, pietros și ars de soare, bun pentru viață, și care se întinde în Bourgogne și Champagne. Aceiași regiune născuse și pe la Fontaine.

Observ acest lucru căci sufletește multe trăsături sânt comune „au bonhomme La Fontaine” și lui Breugnon, „le bonhomme qui vit encore”.

Și altă dată Romain Rolland s'a arătat maestru în a atribui eroilor săi trăsături psihice cari aparțineau personajilor reale din istoria artei sau literaturii. N'a isbitut oare, contopind scene și momente din viață și note din caracterul lui Mozart, Händel, Beethoven și Wagner să ne dea pe Jean Christophe, care trăiește așa de intens, de complet și de unitar, ca și când ar fi făcut dintr'o singură bucată? Breugnon de de multe ori ne face să ne gândim la La Fontaine. Nu vreau să zic că biografia lor se aseamănă, ci că felul de a reacționa, motivarea psihologică a acțiunilor și ideilor, ideile înseși sânt comune sau cel puțin, se pot clasa în aceiași categorii.

Dar, în definitiv, acest lucru e secundar. Sugerat sau eșit pe de întregul din imaginația și voința lui Romain Rolland Breugnon ne interesează, ne pasionează, devine pentru noi modelul omului „cum ar trebui să fie” în vulgaritatea și platitudinea vieții „care este”.

În Champagne și Bourgogne, ne spune Taine douăzeci de leghe de jur împrejur nu vezi un om frumos. Breugnon „bourguignon salé”, are are un nas mare, înfipt pieziș în figură, o gură largă, făcută pentru râs și băutură, și-l ghicim fără să ni se spună, cu ochii vii și strălucitori, inteligenți și îngăduitori.

E sculptor în lemn și la nevoie în piatră. A călătorit în Italia. Ca mai toți artiștii Renașterii și ai epocii imediat dupe Renaștere, are o condiție socială intermediară între meșteșugar și artist, trăind în comun cu ucenicii săi, deosebindu-se de burghezii concetățeni numai prin calitatea deosebită a vieții interioare. E însurat. Nevasta îi este credincioasă și vrednică, dar rea, cicalitoare, nesuferită. Cât e ziuica de mare nu se odihnește: muncește și țipă. A luat-o pentru că-l iubea, ca să scape de persecuțiile ei amoroase. Alta-i era dragă: Belette, acum „nevastă-că”-lțuia.

Cât de frumos ne-o spune Romain Rolland! Cu ce delicateță descrie scena de vis, pare că, a întâlnirii celor doi bătrâni cari s'au iubit și s'au chinuit în tinerețe din dragoste, s'au pedepsit din încăpăținare, dar și-au păstrat în suflete o amintire pe care nimic nu a putut șterge și un loc pe care nimeni nu l-a mai putut ocupa. În liniștea serei de vară, în singurătatea locuinței răcoroase, răscolindu-și trecutul, simțim plutind miresme de flori uscate, ceva subtil și pătrunzător, delicat ca niște acorduri venite din departe, Se sărută și se despart.

În frumoasa noapte caldă, cu sufletul prea plin ca să se poată întoarce acasă, Breugnon se oprește la piciorul uni copac. Aici visează până în zori. Gândurile și sentimentele lui se amestecă și se contopesc cu viața câmpului și cu sgomotele naturii. Întreg sfârșitul acestui capitol, cel mai frumos poate, devine un cântec de mulțumire, care se ridică din toate părțile și de către toate vietățile, puterii care ne-a creat în lume. Ca după simfonia „pastorală” a lui Beethoven ne simțim și noi topindu-ne în viața multiplă a naturii, devenind o părțică a marelui Tot.

Dar, în sfârșit nu te poți scăpa de nevasta pe care o ai. Bună sau rea, e așa cum este. Nu se cade ca pentru atâta lucru să-ți otrăvești frumusețe de viață. O lași să facă ce vrea și ce-i place, și te ocupi de altceva. «Ar vrea să mă facă să turbez, dar nu-i primejdie: prea ții la liniștea mea» «De ploaie las să ploaie. Când tună baritonez. Și când ea strigă eu răd».

Cei patru băeți nu-i seamănă decât la mănecare. „Nu-mi recunosc sângele de cât când îi văd cu furculița în mână”. Martine singură nu și desminte neamul. Portretul ei este schițat de mână de maestru. În câteva trăsături caracteristice ea ne este arătată vie și umplând de viața ei veselă și sgomotoasă o bună parte a romanului.

În opera lui Romain Rolland mai cunoaștem portrete de acestea sumar conturate, în liniile esențiale, dar semănând cu acele desenuri ale măștrilor vechi, Holbein de pildă, reprezentând un personaj, din câteva trăsături de creion, în ce are el mai caracteristic, mai viu, mai uman, impresionând prin contrastul dintre sobrietatea mijloacelor și intensitatea vieții. Așa era Anna din „le Buisson ardent”, așa e și Martine.

Familia, doi prieteni,—notarul și preotul unui sat vecin—ucenicii pătrunși de spiritul meșterului, suflete făurite după chipul și asemănarea lui și despre care așa de duios ni se vorbește în minunatul capitol al „Casei arse”, iată cercul modest în care se învârteste toată activitatea lui Breugnon. „Lucru dupe băutura și băutura după lucru.” Acesta e crezul lui, întretăiat de elanuri poetice, de excursii, de înțelegătoare conversații sau de juste și sănătoase reflecții, une ori destul de nereverențioase asupra lumii, lucrurilor, stăpânilor de pe pământ și chiar a celorla din cer.

Principala calitate a acestui roman e că el ne dă o admirabilă lecție de curaj și energie. Viața nu e neplăcută decât pentru că nu facem nimic ca să fie altfel și, mai ales, pentru că-i cerem ce ea nu ne poate da. În noi stă secretul mulțumirii și prin aceasta ea e la îndemâna ori cui. Asemenea nouă din multe puncte de vedere, bătrânul Breugnon are un mare avantaj asupra noastră: a rămas în contact cu natura. Dotat cu simțuri sănătoase și fine, le deschide pe toate, largi ca niște porți, senzațiilor care îl năpădesc din toate părțile. Nefilosofând viața ci numai trăind-o, n'o mai complică în chip inutil. Prin aceasta el merită coroana simbolică cu care familia lui îl încununază la praznicul de Bobotează. Rege al vieții el merită să fie prin darul ce are de a pune încrederea în locul descurajării, răbdarea în locul neurastenice nerăbdări moderne, măsura, sănătatea, viața organică normală, acolo de unde le izgonește o modă și o concepție anarhică a timpului nostru.

De la începutul până la sfârșitul romanului nu găsim o singură slăbire a tonului. Cu o vervă diabolică, în ritm de cântec și de dans tot ce formează viața noastră cea de toate zilele—lanț de nenorociri, dar și de plăceri—ne trece pe dinaintea, se oglindește în spiritul eroului nostru.

Fie care lovire a soartei deșteaptă în el o nouă energie. Nici o dată doborât, în cea mai frumoasă limbă, verde, plină de suc, în proză ritmată și de multe ori rimată, săltărească și vie Breugnon cântă fericirea de a trăi și ne dă un adevărat catechism al optimismului.

G. Oprescu

Arte plastice

Expoziția d-rei Mina Bick

(Sala Cercului Libertatea)

D-ra Bick, deși nu e încă o individualitate bine conturată în lumea artelor noastre, pentru mine e totuși o cunoștință veche.

Acum câți-va ani, cu prilejul unei expoziții de fine de an al școlii de arte frumoase, lucrările ei mi-au atras luare aminte și, în darea de seamă pe care am făcut-o într'un cotidian teatral de pe atunci, am insistat în deosebi asupra lor. Și constat cu plăcere că nu m'am înșelat de loc în aprecierile mele de atunci.

După o trecere de timp relativ destul de scurt o regăsesc astăzi pe d-ra Bick aproape o artistă desăvârșită. Talentul ei a făcut progrese frumoase și, fără să vâneze pe plăsurile ultraoriginalilor, se află în plină evoluție spre regiunile noului ale artei.

Ceeace e demn de remarcat dela început e că lucrările d-rei Bick n'au acele bizarietăți și voinări supranaturale cari să supună ochiul și imaginația privitorului la exerciții și sfertări extraordinare.

Se evidențiază mai mult perseverența dorinței de a reda cu mijloace cât mai suficiente impresiile, decât grija de ale plasticiza după anumite reguli tipice. De aceea poate aproape toate lucrările tinerei artiste au acea frăgezime *sui generis*, acea francheță simpatică și acea atmosferă de blândă și dulce melancolie, ce-ți trezește gânduri și-ți strecoară în suflet o simțire tainică, analogă cu aceea ce-ți deșteaptă falfăirea unor aripi într'o noapte instelată de primăvară.

În ce privește preferințele d-rei Bick cred că ele n'ar putea fi etichetate sub un anumit gen definitiv. Ele oscilează, deocamdată, după împrejurări. O situație le apleacă într'o parte, o situație într'altă parte.

În elementul ei, totuși — ca să-i stabilesc o preferință — pare a fi în lucrările decorative. Aci talentul d-sale e cu totul particular și-i caracterizează în chip definitiv înclinațiile.

Cuvinte de laudă merită și ciclul de schițe în ulei, reprezentând colțuri din ulițele suburbane ale capitalei; în aceste schițe pictorița dovedește că posedă din belșug darul observației și o percepție plină de fantazie care reușește adesea să prindă și să redea convenabil unele aspecte ale vieții aparente care se sbate aievea și palpită sub privirile noastre.

Sunt apoi schițele în umbră și lumină, pline de evocativă melancolie, flori cu reușite îmbinări de colorit, peisagii în linii calme și suave, pasteluri autumnale cu mult aer, unele, cu atmosferă plină de răstriașe, cu ceruri joase și triste și perspective încețoșate, altele. Acestora din urmă nu le lipsește mult ca să fie clasificate printre lucrările de netăgăduită valoare.

Cu expoziția aceasta d-ra Bick ese dintr'odată și în chip definitiv din negurile debutului și-și ocupă locul convenit alături de pictorii noștri de talent.

Insemnări

Inmormântarea lui D. Teleor

Privim moartea cu alți ochi și cu altă emoțiune decât majoritatea semenilor noștri. Prețuim prea puțin inmormântările zgomotoase și și ne găsim, pe nevrute, în tabăra celor răsvrățiți, când vedem pe câte un om al zilei, călătorind cu prea mare alai, de acasă dela d-sa, până la parcul lui Șerban-Vodă...

Așa dar, sântem mai mult pentru eclipsarea *à l'anglaise*... Am citit odinioară, cu neuitată tresărare sufletească, o pagină asupra inmormântării poetului filosof Guyau, autorul celebrei cărți: *L'Irreligion de l'avenir*.

Câtă simplitate, ce poemă de supremă discrețiune!

Dar bietul nostru Teleor mi se pare că i-a întrecut pe toți, nu prin simplitate și discrețiune, ci prin năpustirea și nepăsarea cu care s'a săvârșit îngropăciunea lui. Întâi, sărmanul a murit la spital... Aici, n'avem nimic de zis... Eminescu, Bolintineanu, și încă alții au murit la spital!

Asta este un privilegiu cunoscut al poezilor români și ar fi o temeritate din partea noastră să cântăm împotriva unei tradiții atât de bine stabilite.

Dar, odată mort la spital (și anume la Spitalul Colțea) nu eră mare cheltuială să ne aducem aminte că Teleor a fost publicist român, timp de vre-o patru decenii și să cinstim — cinstind descărnatele lui rămășițe — breasla noastră și munca noastră.

La Spitalul Colțea există o capelă mortuară dosnică și există și o biserică arătoasă, în fața și în curtea Spitalului. Ce ne costa, dacă ceream ca rămășițele acestui confrate să fie expuse în biserică din față și nu în chișimia de lângă poarta din dos?

Teleor a luat loc pe masa cerșetorilor, a sinucigașilor și a celor uitați de oameni. Numai discursul colegului Dragoslav a distins funerariile lui Teleor, de funerariile ultimului naufragiat social care moare la un colț de stradă.

Și eră atât de lesne să dăm lunei și noi înșine o dovadă că sântem mai puțin atrofiați decât se zice!... În cortegiul care l-a însoțit pe Teleor erau vre-o trei ziariști și vre-o doi scriitori. Nu eră ploae, nu eră vânt, nu eră zăpadă. Eră o după amiază clară și caldă.

Unde eră solidaritatea, unde pietatea colegilor noștri față de taina și de marea morței, unde elementarul tribut de trei ceasuri de seriozitate și de participare, la ultima sărbătoare a unui confrate?

O, Diogene, cinismul tău în fața vieții și a morței, eră o simplă pretențiune filosofică! Fă drumul înapoi, peste Styx, dacă vrei să vezi ce-am făcut noi din nevinovatele tale pretenții!

G. G.

Problema financiară este lucrarea cea mai nouă a d-lui Const. Brăileanu, autorul cunoscut și citit al *Chestiunei Agrare*. În această recent apărută broșură (*Problema financiară*, Editura librăriei Pavel Suru, 46 pp.) d. Brăileanu se ocupă de generala strămătorare în care trăim cu toții — și Stat și particulari — din pricina perturbării financiare și economice. Într'o expunere limpede și accesibilă ori cui, d-sa arată forma

În care se prezintă problema, fondul și analiza ei, măsurile sociale pentru o potrivită deslegare și măsurile fiscale consiliabile. Ideia cardinală din această lucrare este următoarea: „Zdruncinarea, destrămarea, pe care războiul a provocat-o în organismul Statului este atât de gravă, încât restaurarea nu poate într'adevăr veni decât dela o reformă socială radicală, având ca temelie obligativitatea muncii și cea mai bună organizare a muncii, în vederea obținerii celei mai bune și mai mari producțiuni posibile, pe toate terenurile activității cetățenești“. Lucrarea d-lui Brăileanu se cuvine să fie citită și meditate de toți cât își bat capul cu încurcatele probleme ale gospodăriei noastre publice; dar se cuvine să fie cunoscută mai cu seamă de aceia — cei mai nefericiți! — dela cari cerem grabnice leacuri, la încurcatele noastre treburi.

*

Trei cărți noi, câte trele cu poezii; am aci pe masă, subț brațul meu cel stâng.

Iată-le, așa cum le-am recoltat: *Grădina între ziduri, Lebedele sacre și Revolte și Răstigniri...* E destul de mult de când îmi propun să le recitesc pe îndelete, să poposesc la strofele cele mai frumoase și să notez pentru mine și pentru alții gândurile și icoanele prilejuite.... Dar sarcina zilei e atât de grea, obligațiile și mizeriile vieții atât de numeroase în cât, ora prielnică și limpede, pentru citirea acestor pagine de poezie, zboară mereu înainte, cu aripe amăgitoare și albastre!...

Deschid la întâmplare, volumul lui Ion Pillat, *Grădina între ziduri*:

*Și când lumina nopții zvârlit-a micșunele
Pe pajistile apei și lin le-a răsfirat,
Când cerul, pentru clipa de taină și-a lăsat
Pe-aleele lichide prundișul alb de stele,*

Noi în genunchi căzurăm...

*Petale cu petale,
Din balta cea mai tristă, grădina ai făcut.
O, Doamne, înflorește și bietul nostru lut
Cu-o rază pogorâtă din darurile tale,*

Curat și subjugător izvor de poezie!... Poezii noștri nu prea dau pe aici și muza lor nu știe să ne verse decât un vin amestecat și tulburător.

Fi-va Ion Pillat, poetul de înaltă și din ce în ce mai clară inspirație creștină pe care îl așteaptă mulți și îl aștept și eu!

Cu o înclinare sufletească evidentă și cu tot dinadinsul vom căuta, într'o zi, conjeturi favorabile în această *Grădină între ziduri*.

Amicul Victor Eftimiu, este inspiratul prestigios dela care pot să aștept opere și frumuseți totdeauna falnice, dar nu îndestularea preferințelor mele mistice:

*Iubito, seara când te rogi
În fața sfinților bătrâni,
Și-a sfințelor cu ochi albaștri—
O, roagă-te și pentru mine!*

*Eu tânuiesc păcate mari,
Păcate mari, nespovedite...
În suflet port de mult, de mult
Un iad întreg de răutăți
Și-un cimitir de remuşcări...*

Cu toate acestea, ori cari ar fi punctul nostru de vedere și-al orșii cui, dreptatea cere să dăm lui Victor Eftimiu dacă nu dinarul Cezarului—căci deocamdată poezia română nu mai recunoaște regalitatea nimărui—cel puțin omagiul talentului exersat și neobosit.

Cartea lui A. Dominic *Revolte și Răstigniri* este recentul eveniment al poeziei, câtă se știe și se scrie în vechiul Regat. O luare aminte deosebită și o pricepere nouă sânt necesare pentru această apariție și nouă și prevestitoare:

*Eterne Israel!
Inaripată'n mine simt cântarea
Și blestemul sau binecuvântarea
Că brațul meu prin toți strămoșii mei
Ți-a limpezit și el cândva cărarea,
Și-a dărâmat și el pe vechii zei,
Și l-a dospit cu lacrimi și nevoi
Pe Christ, pe zeul lumii noi.*

Câte trei acești poeți au cu prisosință dreptul la câte-o dimineață, la câte-o seară lungă, din timpul nostru, sorbit de trudă și de nevoi. Iubitorii de poezie și de plimbări pe supt arcadele lui *Academos*—dacă a mai rămas vreunul în aceste zile tragic materialiste—au la îndemână: *Grădina între ziduri* (Editura Soceco) *Lebedele Sacre* (Editura Samitca) *Revolte și Răstigniri* (tot Soceco).

*

În preedentul nostru No. dublu (6—7, Aprilie 1920) articolul «Răspunsul lui Nenea Mache» înfățișează câteva erori de tipar, unele mai mari, altele mai mici. Pe cele din urmă, le-a îndepărtat, desigur, cititorul binevoitor; pe cele dântâi, î le propunem spre îndreptare:

De pildă, în pag. 89, col. I, linia 24, să citească: *stă la baza definiției* (în loc de: conține definițiunea); tot acolo, linia 34: *de ordine pur subiectivă* în loc de: (origine pur subiectivă). După aceea, pag. 90, col. I, jos de tot: *Primum vivere*, (în loc de primus), pag. 91, col. II, linia 9: *apoi că poporul* (în loc de: apoi când poporul); în fine, pag. 93, col. II, linia 2: *am cutezat* (în loc de: am cugetat).

*

Dacă-ți place, dacă nu!... Ne găsim într'o dilemă dureroasă și anume în următoarea dilemă-căpcană, în care ne închide un stimat fost al nostru abonat. Iată ce ne scrie d-sa, pe o carte postală, cu data poștei: 23 Aprilie 1920:

„Domnule Director. Azi am primit No. 4—5 din revista D-voastră. Vi-l înapoez și vă rog să nu mi-o mai trimeteți. E adevărat că am dorit abonamentul de mult, poate aproape un an, numai în cazul când mi se publică bucăți literare (schife etc.). Am trimis atunci una și am fost refuzat. Pe atunci eram la H... după cum văd adresa. Dar de la sept. expirat, m'am mutat la F... Mă mir cum de atunci și până azi nu m'ați șters dintre abonați. Primesc numai în cazul când, în fiecare număr, mi se pune o bucată de literatură. Altfel nu. Cred că ne-am înțeles. Aștept răspunsul la un fel.

N. M.*

Asta se cheamă precizie!... Fie! Mai bine, cu... un om precis, la pagubă, de cât cu un amphibolog, la câștig!

Este netăgăduit că PENTRU CONSOLIDAREA ROMÂNIEI MARI

E o sfântă datorie a oricărui locuitor al României întregite ca să subscrie cât mai mult la

IMPRUMUTUL INTERN

În virtutea legii promulgată în «Monitorul Oficial» No. 213 din 16 Ianuarie 1920, Guvernul Român emite rentă amortibilă 5% din 1920.

Scopul împrumutului

Acest împrumut are de scop acoperirea nevoilor tezaurului din cauza marelui contingent de trupe rămase încă mobilizate pentru apărarea țării, pentru punerea în aplicare a diferitelor legi sociale, isvorite din însăși urmările războiului, precum și pentru reconstituirea gospodăriei naționale.

În textul titlurilor noului împrumut se vor reproduce următoarele condițiuni:

Împrumutul va fi emis în titluri la purtător de 500, 1.000, 5.000, 10.000 și 20.000 lei.

Titlurile vor purta în facsimile semnăturile Ministrului de Finanțe, a Directorului Datoriei Publice și a Casierului Central al Tezaurului Public și o semnătură manuscrisă de control.

Scutirile de impozite

Subscriitorul la acest împrumut e scutit pentru sumele subscribe de impozitul asupra creșterii averilor, (asupra câștigurilor de război) și asupra averilor. Sumele subscribe nu se vor socoti la stabilirea averilor asupra cărora se va executa un eventual împrumut forțat.

Titlurile acestui împrumut vor fi scutite de orice impozite prezente sau viitoare.

Titlurile

Titlurile vor fi primite cu valoarea lor nominală ca garanție la toate casele Statului. Cupoanele scăzute vor fi primite la aceleași Casse drept numerar. Titlurile vor putea fi puse în gaj (lombardate) la Banca Națională a României și la Cassa de Depuneri.

Subscriitorul va putea plăti pământul cu care a fost improprietărit prin expropriere cu aceste titluri pe valoarea lor nominală purtând primul cupon neajuns la scadență.

Titlurile acestui împrumut vor purta o do-

bândă de 5% pe an la capitalul nominal. În acest scop titlurile sunt însoțite de o foaie de cupoane de dobânzi semestriale pe zece ani, reînnoibile până la completa stingere a acestui împrumut.

Amortizările

Amortizările acestui împrumut se vor face pe valoarea nominală în curs de 40 ani, conform tabelii anexate la textul titlurilor, prin trageri la sorți semestriale care vor avea loc la 1 Septembrie și la 1 Martie al fiecărui an, cu începere dela 1 Septembrie 1921, dată fixată pentru prima tragere.

Guvernul se obligă a nu denunța acest împrumut înainte de 1 Mai 1931.

Titlurile eșite la sorți vor fi plătite la 1 Mai și 1 Noembrie ce urmează fiecărei trageri în schimbul titlurilor având atașate toate cupoanele, începând cu scadența imediat următoare termenului rambursării. Primul cupon va fi plătit la 1 Noembrie 1920.

Cupoanele

Valoarea cupoanelor ce vor lipsi se va deduce din capitalul de rambursat.

Numerile titlurilor eșite la fiecare tragere, împreună cu o specificare a celor din tragerile precedente, cari nu s'au prezentat la plată, se vor publica în «Monitorul Oficial».

Cupoanele scăzute și neprezentate la plată se prescriu după cinci ani, iar titlurile eșite la sorți după trecerea de treizeci de ani dela scadența lor.

În locul titlurilor pierdute, furate sau distruse se vor libera proprietarilor duplicate în conformitate cu legea decretată cu No. 3380 din 13 Noembrie 1918, putându-se lua cunoștință de dispozițiunile acestei legi la locurile de plată.

Subscrierile acestui împrumut vor fi ireductibile:

Ministru de Finanțe, AUREL VLAD

București, 20 Februarie 1920.

CONDIȚIUNILE DE SUBSCRIERE

În baza prospectului de mai sus, subscrierea la împrumutul 5% din 1920, va începe în ziua de 25 Martie a. c.

Subscrierea se va face:

În București

1. La Ministerul de Finanțe, la Casa de Depuneri, Consemnațiuni și Economie, la Administrațiile Financiare.

2. La Banca Națională a României.
3. La Banca Marmorosch Blanck et Co.
4. La Banca Românească.
5. La Banca Națiunii.
6. La Banca de Credit Român.
7. La Banca Agricolă.
8. La Banca The Bank of Roumania Ltd.
9. La Banca Comercială Română.
10. La Banca de Scont a României.
11. La Banca Tărănească.
12. La Banca Generală a Țării Românești.
13. La Banca Cerealiștilor.
14. La Banca Dacia Traiană.
15. La Banca Fortuna.
16. La Banca L. Berkovitz.
17. La G. M. Eftimiu et Co.
18. La M. Finkels.
19. La C. Steriu.

20. La I. D. Benzai.
21. La Banca Sindicatului Agricol Ialomița.
22. La Banca Munteniei.
23. La Banca Franco-Română.
24. Creditul Tehnic.
25. La Banca Sindicatului Agricol Ilfov.
26. La Banca Crisoveloni.
27. La P. Gr. Ionescu.
28. La Cobilivici.
29. La Societatea cooperativă „Victoria Unirii”.
30. La Banca Carpaților.
31. La Banca Rahova-Bragadiru.
32. La Centrala Băncilor din Provincie.
33. La Grosswald et Marcovici.
34. La Josef, Cohen et Stroofer.
35. La Haim, Campus et Bassa.
36. La Banca Română de Comerț și Industrie.
37. La Sindicatul Bursei.
38. La A. Lazaris.
39. La Casa Funcționarilor Publici.
40. La Societatea de Asigurare „Generală”.
41. La Banca Oborului.
42. La Banca de Petrol, Mine și Industrie.
43. La Banca Poporului.
44. La Simon Schwartz.

Subscrierile se vor mai face la alte bănci sau instituțiuni, cari se vor indica prin publicațiuni speciale precum și la Băncile Populare.

În provincie, inclusiv Basarabia și Bucovina

1. La toate Sucursalele și Agențiile Băncilor mai sus menționate.

2. La Administrațiile financiare și la Percepții.
3. La Banca Comerțului Craiova.
4. La Banca Moldovei Iași.
5. La Banca Iașilor Iași.
6. La Banca Dacia Iași.
7. La Banca Groswald Iași.
8. La Banca Jurist Iași.
9. La Banca Română Brăila.
10. La Banca Brăila, Brăila.
11. La Societatea Economia din Focșani.
12. La Societatea Frăția din Focșani.
13. La Societatea Putnei din Focșani.

14. La Societatea Milcov din Focșani.
15. La Societatea centrală Plocești.
16. La Frații B. Eschenasy, Craiova.
17. La Prima Societate de Economie, Iași.
18. La Banca Botoșăneană Română, Botoșani.
19. La Banca de Credit Piatra-Neamț.
20. La B. M. Moscovitz, Botoșani.
21. La N. T. Popp, Craiova.
22. La Banca Otteniei, Craiova.
23. La H. G. Sherman.
24. Precum și la orice alte Case de bancă cari se vor indica prin publicațiuni speciale.
25. La Federațiile Băncilor Populare.

În Transilvania

1. La Perceptorate și la toate Băncile cari fac parte din Asociațiunea „Solidaritatea”, precum și la altele cari se vor desemna ulterior.

Prețul de emisiune este fixat pentru acei ce vor face vărsămintele la 87 suta de lei capital nominal, iar pentru aceia ce vor face vărsămintele în rate la 88 suta de lei capital nominal.

Vărsămintele cari nu se vor face integral, se vor face în două rate. Prima rată va fi de 48 lei la subscriere la a doua rată se va plăti până la 3 Iulie 1920 și va fi de 40 lei.

Cei cari nu vor achita rata a doua în acest termen vor plăti pentru o lună de zile următoare o dobândă de 8% pe an. După acest termen se va putea vinde dreptul în contul și rizicul subscriitorului.

Guvernul are dreptul să închidă subscrierea oricând va voi, anunțând cu 5 zile înainte de data închiderii ei, prin publicațiuni speciale.

La subscrieri cu vărsămintele integrale se vor primi bonurile de teaur precum și bonurile de teaur ale Apărării Naționale, deducându-se dobânda până la scadența lor, dela data subscrierii

la noul împrumut. Se vor mai primi tot la subscrierile cu vărsămintele integrale pe valoarea lor nominală: cupoanele ce scad în interval dela 1 Aprilie 1920 până la 1 Aprilie 1921 inclusiv dela titlurile de rentă aflate în depozitul Casei de Depuneri și Băncile cari au fost autorizate să-și trimeată depozitele la Moscova. De asemenea se vor primi cupoanele cu aceleași scăzămintele dela titlurile aflate în posesia detentorilor.

Subscriitorului i se va libera o chitanță, constatând subscrierea și efectuarea vărsămintelor.

Subscrierile se vor face pe formulare ce se vor pune gratuit la dispoziția subscriitorului.

Subscrierile pentru acest împrumut vor fi ireductibile.

Titlurile definitive împreună cu foile de cupoane se vor libera cel mai târziu la 1 Iulie 1920. Chitanțele sunt circulabile și titlurile până la emiterea acestora.

Ministru de Finanțe, AUREL VLAD

București 20 Februarie 1920.

TABLA DE MATERIE

Anul XIV — 1919

		Pag.			Pag.
I. Poezie					
<i>C. Asiminei</i>	— Mugurii	400	<i>Em. Ciomac</i>	— Când umbrele domnesc	178-179
<i>C. Ardeleanu</i>	— Un suflet	31	"	Mistica roză	260-261
"	— După furtună	31	"	Nocturna: In taină	
<i>Em. Bucuța</i>	— Cântece de leagăn:		"	Primăvara	
"	Doi cântăreți		"	Flori	
"	Altă dată		"	Lumină'n noapte	
"	Fără țară		"	Când urcă alte zodii	412-14
"	N'ai să uiți		<i>G. Duma</i>	— Cântec	59
"	Tu		<i>Art. Enășescu și</i>	— Balada crucii de mesteacăn	13
"	Primăvara		<i>I. Sân-Georgiu</i>	— Cleopatra	52
"	Amurg		<i>Art. Enășescu</i>	Pe un țarm elenic	51
"	Clopote		"	Pământ	121
"	Peste leagăn		"	Din Cytera	140
"	Înfăile daruri		"	Floarea morții	212
"	Stele de pază		"	Intre astre	212
"	Printre gene		"	Credință	240
"	Psalm		"	Flori de lună	216
"	Neștiința		"	Țiganca	400
"	Mică		"	In parc	443
"	Oaspele		"	Epilog	443
"	Basme din răsărit		<i>G. Gregorian</i>	— Pe drumul vieții	238
"	Adu două!		<i>Maria Hina</i>	La țarm de abis	231
"	Cerc de aur		"	Interior	29
"	Făt frumos		<i>Alex. Mircea</i>	Vârful cu dor	317
"	Vrăji		<i>A. Moșoiu</i>	— Sonete	145
"	Flori și raze		<i>B. Munteanu</i>	— Liniște	216
"	Basm		"	Moartea lupului (După	
"	In Biserică		<i>D. Nanu</i>	[Vigny)	247-248
"	Din întuneric		"	— Știi tu ce este viața?	20
"	Locuri sfinte		<i>I. Ojog</i>	Psalm modern	216
"	Ai să vezi		"	— Semn rău	241
"	Stropi de iubire	64-66	<i>Ion Pillat</i>	Cântec	241
"	Pe străzi	123	"	— Scoica	
"	Intr'o noapte senină	157	"	Furnica	
"	Troița	184	"	Luceafărul	
"	Sufletul ascultă dus	214	"	Ploput	
"	Fior de basm	220	<i>P. Papazissu</i>	— Fecioarele din Pind	345
"	Lumină între fluturi	216	<i>V. I. Popa</i>	— Mathlaș Corvinul	440
"	Suspîn	339	<i>N. I. Pârvolescu</i>	— Cântec	
<i>Lucian Blaga</i>	— In lan	286	<i>N. Romanăș</i>	— Toamna în codru	185
"	Pe ruina unui templu	307	<i>M. N. Romanescu</i>	— Întâiul pahar	185
"	Lacrîma și raza	288	"	Amaryllis	185
<i>Adriana Buzoianu</i>	— Poveste	428	"	Bucolică	185
<i>Nichifor Crainic</i>	— Agapa eroică	8	"	Liber	287
"	Când toamna începe	9	"	Toamnă pe fiord	402
"	Dor	29	"	Din Sigbjorn Obstfelder	448
"	Cântec de toamnă	56	<i>G. Rolică</i>	— Printre priuejdii	287
"	Dimineața de Maiu	151	<i>I. U. Soricu</i>	— Doina	36
"	Romanță	156	"	Inviere	116
"	Porumbeii	172	<i>I. Sân Georgia</i>	— Niciodată	59
"	Terține pentr'un arbore	203	"	Către Euridice	157
"	Românițele din vale	280	<i>A. Stamatiad</i>	— Rugăciune	61
"	Cântecul iluziei	220	"	Rugăciune	157
"	Cules de vii	440	<i>Alexandrina Scurtu</i>	— Sbor	
<i>George Coșbuc</i>	— Poetul	83	<i>Alice Soare</i>		
"	Pe Bărăgan	84-85	<i>Al. Terziman</i>		
"	Din Odiseea (cartea XI stro-		"		
"	[fele 28-40	89-90	"		
"	Nu înțeleg	92	<i>Adu Umbră</i>		
"	Izvor de apă vie	97-99	<i>A. Vlăhuța</i>		

	Pag.		Pag.
<i>Em. Bucuță</i>	— Maxim Gorki — Un an de revoluție rusească	<i>O. C. Tăslăuanu</i>	— Ideea europeană 373
<i>N. Crainic</i>	— G. Rotică: Cele două Români 249	"	— Problema națiunii . . . 427-428
"	D. Zamfirescu; Pe Marea Neagră	Muzica	
<i>Artur Enășescu</i>	— V. Cârtescu; Din vremuri grele	<i>I. V. Borgovan</i>	— Cântecul românesc 22-33
"	E. Todie: O iubire . . . 268	"	Câte-va contribuțiuni la organizarea culturii muzicale în Ardeal 77-79
"	V. Demetrius; Dragoste neimpărtășită	"	Conservatorul de Muzică . . . 227-226
"	St. Mateș; Istoria Bisericii și vieții religioase din Ardeal	<i>E. Monția</i>	— E. Caudela 159-160
"	St. Ciobanu; Dosoftei Mitropolitul Moldovei . . . 75	<i>I. Nonna-Otescu</i>	— Simfonia a III-a a maestrului Enescu 350 și 373-374
Literatură		"	Opera Română 404-405
<i>Al. Al. Busuioceanu</i>	— Henry Bordeaux . . . 130-131	"	Concertul compozitorului Ion Perlea 451
"	Literatură în străinătate	"	Evoluția artei dansului . . . 270-272
"	Lucian Blaga 222-225	Arte plastice	
"	Pastelurile lui Alexandri în lumina criticii științifice	<i>C. Ardeleanu</i>	— Note 21-22
"	Anul literar 1919 429-430	"	Expoziții 45-46
<i>Nichifor Crainic</i>	— Neologismul 429-430	"	Școala de Bele-Arte 76-77
<i>T. Codru</i>	— Scriitorii și Războiul . . . 131-133	"	Teodorescu-Sion 128-129
"	Morala scriitorului 326-329	"	Expoziția Pătrașcu 164
<i>K. Demetrescu</i>	— Contribuții streine la cultura românească 166-167	<i>Bassarab</i>	— Răspuns la chestia școlii Artelor Frumoase 161
<i>V. Savel</i>	— D. D. Pătrășcanu 303	<i>Em. Ciomac</i>	— Doi pictori ai Moldovet: Băieșu și Bălțatu 403-404
<i>I. San-Georgiu</i>	— Iarăși problema Bacon-Shakespeare 303	<i>I. Iordănescu</i>	— Școala de Arte Frumoase 160-161
"	Mișcarea literară în străinătate 331-332	<i>Sp. Strâmbu</i>	— Școala de Arte Frumoase 126-128
Teatru		<i>Ștefan Popescu</i>	— Răspuns 161
<i>Al. Al. Busuioceanu</i>	— „Femea” de Em. Nicolau	<i>Severin</i>	— Privire Generală asupra organizației școlii de Bele-Arte 161-163
<i>D. Chirnoși</i>	— Despre teatru și reper-toriu	<i>Teodorescu-Sion</i>	— Răspuns 161
"	Polyeucte la Teatrul Național	Arhitectură	
"	Dramă istorică și rostul ei la noi	<i>Sp. Cegănean</i>	— Arhitectura română 126-127
<i>Artur Enășescu</i>	— „Candida” de B. Shaw	"	Cronica 249-250
"	„Fatima roșie” — Vlaicu Vodă — „Oedip Rege” — „Văpaia”	"	Cronica 302
"	„Chiara” de H. Bernstein	"	Arhitectura românească . . . 324-325
"	„Inșiră-te mărgărite” . . . 430	Coreografie	
"	„Amurg” de Al. Văitoianu . . .	<i>D. Chirnoși</i>	— Din istoria dansului 198-199
Filosofie		Educație-Școală	
<i>Al. Al. Busuioceanu</i>	— V. Pârvan: Ideile fundamentale ale culturii sociale contemporane	<i>Dr. D. Negru</i>	— Propuneri cu privire la organizarea facultății de medicină de la Cluj 100-101 și 129-130
<i>V. Pârvan</i>	— Sensul vieții 195-196	Cronica culturală	
Sociologie		<i>Em. Bucuță</i>	— Către Italia 409
<i>Radu Dragnea</i>	— Ideologia lui Wilson . . . 196-197	Actualități	
<i>A. Enășescu</i>	— Este războiul un factor de purificare morală? . . . 428-429	<i>Artur Enășescu</i>	— Emanciparea politică a femeii 325-329
Mișcarea ideilor		<i>Gh. P.</i>	— Generații Berthelot în Transil-
<i>Al. Al. Busuioceanu</i>	— Romantismul umanitarist 158-159	Actualități	
		No. 1: Revistă No. 2: Asociații Păreri — F	

— Pictorul Luchian — Menirea artei decorative — Societatea scriitorilor români.

No. 3-4 — Generalul Berthelot în Ardeal — Scriitorii noștri în război — Casele naționale — Expoziții — Moravuri literare.

No. 5 — G. Coșbuc, note biografice — Manuscrisele lui Coșbuc — Badea Gheorghe — Inconștiență.

No. 6 — Grigorescu inedit — Societatea scriitorilor români — Teatrul în România Mare — P. P. Molda — D-na Delavrancea Dona — Maestrul Măscărici — Reviste — Recitalul Scărlătescu (I. V. Borgovan) — Direcția Generală a artelor — Presa din teritoriile liberate — Un monument al unirii — Petre Lucusteau (A. B.).

No. 7-8 : Societatea română de filosofie (A. B.) O carte de traduceri (A. B.) — Un acuzat — O înfierare academică — Artă română — Revista de Arhitectură și construcție — Arhiva pentru studiul și reforma socială — Traduceri din limba română — Bunescu — Expoziții.

No. 9 : Au căzut pentru libertate — Strigoii — Iarși originalitatea lui Coșbuc (A. B.) — Sburătorul (A. B.) — Hiena (A. B.) — Artă română — Expoziții.

No. 10 : Povestirea lui Făt Frumos (N. C.) — O condamnare — 3/15 Mai — „Junimea Moldovei de Nord” — C. Sp. Hasnaș (A. E.).

No. 11 : Bătrânul academician și poezia simbolistă (N. C.) — Insemnări literare — „Corupția regatului” — Presa noastră (Em. B.) — Unde duce mania (N. C.) — Epitaful lui Hajdeu (C. G.).

No. 13-14 — Insemnări literare (N. C.) — Foaia poporului (N. C.) — „Mișcarea culturală” (N. C.) — Mandovanismul (A. B.) — Spurătorul (A. B.) — Monumentul lui Eminescu la Cernăuți (A. B.) — Informații literare (T. S. G.)

No. 15-16 — Pictorul Aman — Mărășești — Un Basorelief al lui Ștefan cel Mare (A. B.) — M. Codreanu (N. C.) — Haeckel — Scrisorile lui Flaubert — Partidul național român (I) — Societatea scriitorilor români. — O descoperire (A. B.) Informații din streinătate (T. S. G.).

No. 17 — Miniatură bizantină (A. E.) — Ionel Teodoreanu (N. C.) — Literatura macedoneană (A. B.) — Casele de editură.

No. 18 : Traian — „Cuvântul liber” (T. C.) — Propaganda în streinătate (T. C.) Un centru românesc (T. C.) — Literatura românească în streinătate (A. E.) — „Inăltarea” (T. C.).

No. 19 — „Cu regleți și vingalace” (A. B.) — Studii filosofice (A. B.) — Superficialitate (E. B.) — La vraie Italie (Em. B.) — Lamura.

No. 20-21 — N. Bălcescu (N. C.) — O publicație de valoare (Em. B.) — Portretul lui Benvenuto Cellini (A. Miculescu) — Isvoarașul (N. C.) — Descoperiri Beotiene (N. C.) — Pentru Eminescu — Europeanisme (N. C.).

No. 22 — Locul de naștere al lui Alecu Rusu (C.) — Morală europeană (A. B.) — În ploaia de gloanțe (A. B.) — V. Savel (G. M.) — Muzica (A. E.).

No. 23-24 — Tradițional sm (A. B.) Portrete universitare (A. B.) — Rutina literară (A. B.) — Răspunsurile lui Vlăduță (C.) — Dunărea (C.) — A. Renoire (B).

Ilustrații în text

No. 1 Teodorescu Sion : Observator — În patruză — Din retragere — După luptă — Recrutul — Observator

în baterie — Tip de tunar — În urma bateriei — refacere — La cheson — La mitralieră.

E. Damian — În patruză
No. 2-4 Verona — Observator — O baterie
Pan Ioanid — Piața Bazaca

No. 5 Mormântul poetului Coșbuc și al fiului său

No. 10 : H. Dumitriu : Biserica Curelari (Iași)

No. 11 : M. Bunescu : Marine — Marine
I. Dumitriu : Cîntind

No. 12 : D. Stoica : Patruză — Rănit

No. 13-14 : Călătoria Regelui în Ardeal : Careii Mari — Câmpeni — Țibei — La mormântul lui Avram Iancu — Alba Iulia.

Plășe

No. 1 : Teodorescu Sion : Retragerea (Dobrogea) — Închinare — La Mărășești

C. Ressu : Fata de la Jiu
No. 2 : Luchian : Interior

Em. Damian : În patruză
Han : Patruză

Generalul Berthelot în Ardeal (vederi)

No. 3-4 : Iuliu Maniu (portret)
Verona : Bateria Căpit. Bernescu

I. Iordănescu : Portretul maiorului N. P. — Pasiune

Teodorescu-Sion : În repaos
Generalul Berthelot în Ardeal (vederi)

No. 5 : Potreul lui Coșbuc — Fotografii cu Coșbuc

No. 6 : Grigorescu : Țărăncuța — La atac

No. 7-8 : Stoica : Zuav din armata franceză
Teodorescu-Sion : Portrete — Flori

Pătrașcu : Marina — Peisagiu

No. 9 : M. Teișanu : Panou decorativ
C. Ressu : Fierărie

Teodorescu-Sion : Logodnici (Dobrogea)

St. Demetrescu : În urma bombardamentului

M. Bunescu : Din Constanța

Cornescu — O inmormântare

O. Hahn : Țărance

J. Steriude : Moșneag — La pian

No. 11 : Portretul lui Delavrancea

T. Pallady : Pictură

No. 12 : T. Pallady — Pictură

Ionescu-Doru : Poarta mănăstirii Cornetu — Doi tovarăși

No. 13-14 : I. Al. Steriadă : A. Vlăduță

C. Brâncuș : Bust marmoră — Bronz

Călătoria Regelui în Ardeal (vederi)

No. 16-16 : T. Aman : Bătuta — Serbare la Conac — Joc la tară

No. 17 : C. Dimitrescu : Miniaturi bizantine

No. 18 : V. I. Popa : Biserica din Mărășești — La afat

No. 19 : I. I. Bernoulli : Împăratul Traian

C. Chichorius : Moartea regelui Decebal

No. 20-21 : Benvenuto Cellini : Statuia lui Persen — Auto portret

No. 22 : C. Iacob — Bătrân — Evreu.